

แนวทางการจัดการโฮมสเตย์ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
กรณีศึกษา ชุมชนคลองโคกนอ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
Guidelines for Management of Sustainable Homestay :
A Case Study in Klongkone Community, Mueng District,
Samut Songkhram Province

ทิพย์กนก เวียงคำ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง :แนวทางการจัดการโฮมสเตย์ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
กรณีศึกษา ชุมชนคลองโคน อำเภอมือเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
ชื่อผู้วิจัย : ทิพย์กนก เวียงคำ
ปีพ.ศ. 2564

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสร้างแนวทางการเป็นโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนในชุมชนคลองโคน อำเภอมือเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการ จำนวน 10 คน ผลจากการศึกษาพบว่า โฮมสเตย์ในชุมชนยังไม่มีจัดการโฮมสเตย์ที่มีมาตรฐาน เนื่องจากขาดความรู้ด้านการโรงแรมและการบริการ และยังขาดนโยบายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานในโฮมสเตย์ที่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน มีเพียงพฤติกรรมในการช่วยการประหยัดและมีการลดการใช้พลังงาน เพื่อลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจ

คำสำคัญ : โฮมสเตย์, โฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

Research Title : Guidelines for Management of Sustainable Homestay :
A Case Study in Klongkone Community, Mueng District,
Samutsongkhram Province

Researchers : Tipkanok Wiangkham

Academic Year : 2021

Abstract

This study aimed to examine the identity of the community towards sustainable tourism development and in order to set an appropriate management guideline in environment and energy conservation in Klongkone Community, Mueng District, Samutsongkhram Province. The data was collected using in-depth interview of Homestay owner Village Headman and government sector for 10 person. It was found that homestays do not have standard of homestay arrangements. Due to lack of knowledge of hotels and services and lack of policies to conserve the environment and energy in the homestay that is clearly visible. There is only behavior in saving of energy and reduction in energy consumption to reduce expenses incurred in business operations.

Keywords: homestay, eco-friendly homestay, eco-tourism

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความกรุณาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครเป็นอย่างสูง ที่สนับสนุนทุนในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ อีกทั้งยังสนับสนุนและอุปการะสถานที่ในการทำงานวิจัยขึ้นนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ประกอบการโฮมสเตย์และธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนคลองโค่น และหน่วยงานภาครัฐ ที่ให้ข้อมูลและเสียสละเวลาในการให้การสัมภาษณ์งานวิจัยในครั้งนี้

ทิพย์กนก เวียงคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญรูปภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตการวิจัย	4
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย	4
1.5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.7 นิยามคำศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	8
2.2 วิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	27
3.1 พื้นที่การศึกษา	27
3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก	27
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	28
3.4 การตรวจสอบข้อมูล	29
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	30
4.1 อัตลักษณ์ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	30
4.2 แนวทางการเป็นโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน	41
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	49
5.1 สรุปผลการวิจัย	49
5.2 อภิปรายผล	51
5.3 ข้อจำกัดของการวิจัย	53
บรรณานุกรม	55
ภาคผนวก	58
แบบสัมภาษณ์วิจัย	59
คู่มือสำหรับจัดเตรียมเอกสารเพื่อขอรับการประเมิน โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Hotel)	60
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	84

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพ		หน้า
2.1	ภาพแสดงวิถีชีวิตในชุมชนคลองโคน (1)	10
2.2	ภาพแสดงวิถีชีวิตในชุมชนคลองโคน (2)	11
2.3	ภาพแสดงวิถีชีวิตในชุมชนคลองโคน (3)	11
2.4	ภาพแสดงวิถีชีวิตในชุมชนคลองโคน (4)	12
2.5	ภาพแสดงปริมาณขยะในรีสอร์ทที่ถูกส่งไปกำจัดด้วยวิธีฝังกลบ	22
4.1	ภาพแสดงวิถีชีวิตคนในชุมชนคลองโคน (1)	31
4.2	ภาพแสดงวิถีชีวิตคนในชุมชนคลองโคน (2)	31
4.3	ภาพแสดงชาวประมงคัดเลือกหอยแครงเพื่อนำไปจำหน่าย (1)	32
4.4	ภาพแสดงชาวประมงคัดเลือกหอยแครงเพื่อนำไปจำหน่าย (2)	33
4.5	ภาพแสดงร้านจำหน่ายกะปิคลองโคน	33
4.6	ภาพแสดงถังบรรจุกะปิคลองโคน	34
4.7	ภาพแสดงร้านจำหน่ายอาหารทะเลในชุมชนคลองโคน	34
4.8	ภาพแสดงจุดให้บริการเรือนำเที่ยวในชุมชนคลองโคน	35
4.9	ภาพแสดงโฮมสเตย์ในชุมชนคลองโคน	35
4.10	ภาพแสดงหลวงพ่อบุญรอด วัดคลองโคน	36
4.11	ภาพแสดงป่าโกงกางในชุมชนคลองโคน (1)	37
4.12	ภาพแสดงป่าโกงกางในชุมชนคลองโคน (2)	37
4.13	ภาพแสดงฝูงลิงแสมที่อาศัยอยู่ในป่าโกงกาง	38
4.14	ภาพแสดงบ้านเรือนไทยในชุมชนคลองโคน	39
4.15	ภาพแสดงเรือโบราณที่ใช้สัญจรในชุมชนคลองโคน	39
4.16	ภาพแสดงถนนที่ใช้สัญจรในชุมชนคลองโคน	40

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก ซึ่งทำให้มีนักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยมีจำนวน 38 ล้านคน มีมูลค่าในการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวถึง 1.87 ล้านล้านบาท โดยในปี 2562 ม.ค. -ส.ค. รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติมีสัดส่วนสูงสุดอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ คิดเป็น 76% ของจำนวนรายได้จากนักท่องเที่ยวทั้งหมดในพื้นที่ ด้วยภูมิประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และศักยภาพของการให้บริการในด้านโรงแรม ที่พัก ที่มีความสะดวกสบายและความหลากหลายรองรับ ผู้ใช้บริการ ธุรกิจโรงแรมในภาคใต้ยังสามารถขยายตัวและเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง

กล่าวได้ว่าธุรกิจที่พักแรม ถือเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมบริการที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ โดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงและธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม เพื่อให้บริการและอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2562) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศไทย ที่สร้างรายได้มหาศาลจากนักท่องเที่ยวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง ในปี 2561 ตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติเติบโตประมาณร้อยละ 7.1 หรือมีจำนวน 38.12 ล้านคน แม้ว่าในช่วงครึ่งหลังของปีนักท่องเที่ยวต่างชาติจากหลายประเทศชะลอการเดินทางมาเที่ยวไทย เนื่องจากปัจจัยเฉพาะที่กระทบในแต่ละกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไป แต่ในช่วง 2 เดือนสุดท้ายของปี 2561 นักท่องเที่ยวต่างชาติเที่ยวไทยกลับมาฟื้นตัวขึ้น เนื่องจากเป็นฤดูกาลท่องเที่ยวและรัฐบาลไทยได้ออกมาตรการยกเว้นค่าธรรมเนียม Visa on Arrival ให้นักท่องเที่ยวจาก 21 ประเทศ ส่งผลให้มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งปีประมาณ 2.01 ล้านล้านบาท และคาดว่าในปี 2562 ตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติเที่ยวไทยน่าจะสามารถขยายตัวเป็นบวกได้ต่อเนื่องจากปีก่อน โดยมีจำนวน

ประมาณ 39.00-39.80 ล้านบาท เติบโตร้อยละ 2.1-4.1 จากปี 2561 สร้างรายได้มูลค่าประมาณ 2.16-2.20 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.9-8.9 จากปี 2561

ปัจจุบันธุรกิจโรงแรมมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งด้านจำนวนผู้ประกอบการ จำนวนโรงแรม และจำนวนห้องพัก ตามการเติบโตของภาคการท่องเที่ยว ซึ่งในอดีตนักท่องเที่ยวและโรงแรมมักจะกระจุกตัวอยู่เฉพาะในกรุงเทพฯ และจังหวัดใหญ่ๆ เช่นภูเก็ต และพัทยา เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562) แต่อย่างไรก็ตาม จากการกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวของภาครัฐผ่านนโยบายและโครงการต่างๆ ในการให้สิทธิพิเศษ และการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวในหลายๆ จังหวัด ผนวกกับการพัฒนาเส้นทางคมนาคมและการท่องเที่ยว ยิ่งกระตุ้นให้เกิดการลงทุนขยายธุรกิจโรงแรมเพิ่มขึ้นในจังหวัดท่องเที่ยวต่างๆ เช่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี (เกาะสมุย) และกระบี่ เป็นต้น ผลประกอบการของธุรกิจโรงแรม ส่วนใหญ่รายได้หลักมาจากการขายห้องพัก คิดเป็นสัดส่วน 65-70% ของรายได้รวม และรายได้จากค่าอาหารและเครื่องดื่ม คิดเป็นสัดส่วน 25% ของรายได้รวม (ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาดและเกรดของโรงแรม ซึ่งอาจมี สัดส่วนรายได้จากค่าอาหารและเครื่องดื่มมากกว่า) โดยธุรกิจโรงแรมใน 14 จังหวัด ภาคใต้ของไทย มีรายได้ปี 2561 อยู่ที่ 62,243 ล้านบาท สูงขึ้นจากปี 2559 ถึง 9.05% และมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2559 เป็นต้นมา

แนวโน้มการประกอบธุรกิจโรงแรม จะขับเคลื่อนโดยกลไกสำคัญด้านการท่องเที่ยวเป็นหลักทั้งด้านจำนวนและรายได้ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ เช่น จีน อินเดีย และนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอาเซียน โดยรูปแบบการลงทุนในธุรกิจดังกล่าว มีแนวโน้มการขยายจำนวนโรงแรม ทั้งโรงแรมในเครือขนาดใหญ่ของไทยและต่างชาติ (5 ดาว ขึ้นไป) โรงแรมระดับกลาง (3 - 4 ดาว) และโรงแรมราคาประหยัดของผู้ประกอบการรายใหญ่ในพื้นที่ศูนย์กลางภูมิภาค แหล่งท่องเที่ยว และพื้นที่เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ แบรินด์ Hop Inn, Fortune D, และ Cosi เป็นต้น

อย่างไรก็ตามแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบันมีปริมาณขยายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามจำนวนนักท่องเที่ยวและการเพิ่มขึ้นของที่พัก ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม รีสอร์ท บังกะโล รวมถึงตลาดน้ำ หรือร้านอาหาร (กรมควบคุมมลพิษ, 2560) สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนในปี 2560 เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ประมาณร้อยละ 1.15 เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นรวมทั้งการกระตุ้น เศรษฐกิจของภาครัฐ และการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้เกิด

ปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมาอย่างมากมาย จากกระแสการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้ภาคธุรกิจ โรงแรมและที่พักทุกระดับ เริ่มต้นตัวและจัดทำแผนนโยบายการบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อผลสังคมจากการดำเนินธุรกิจ (Corporate Social Responsibility) อีกทั้งในปัจจุบันนักท่องเที่ยวเริ่มหันไปพักที่พักรางเลือกแบบโฮมสเตย์ที่ได้สัมผัสใกล้ชิดกับความเป็นธรรมชาติและชุมชนท้องถิ่น จึงทำให้ผู้ประกอบการที่พักโฮมสเตย์ที่เป็นคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเกิดความตระหนักต่อการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในการดำเนินธุรกิจโฮมสเตย์ และยังช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนให้ยั่งยืน ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเชื่อมั่นในการเลือกใช้บริการและเกิดความประทับใจหลังเข้าพักโฮมสเตย์

การศึกษาถึงเรื่อง แนวทางการจัดการโฮมสเตย์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนคลองโคกนอ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการศึกษาความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และการบริหารด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ การจัดการน้ำ การจัดการพลังงาน และปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการจัดการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงาน ศึกษานโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมของ โฮมสเตย์ในชุมชนคลองโคกนอ รวมถึงการศึกษาปัญหาอุปสรรคในการใน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงาน จะช่วยในการเสนอแนวทางการจัดการโฮมสเตย์อย่างยั่งยืน ในชุมชนชุมชนคลองโคกนอ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะช่วยให้ชุมชนสามารถนำนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมจากวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้กับการรักษาความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างยั่งยืน ควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ลดใช้ พลังงานที่สิ้นเปลือง สร้างความน่าเชื่อถือให้กับชุมชน เกาะเกร็ด และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาใช้บริการเพิ่มขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในชุมชนคลองโคกนอ

อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการเป็นโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

ในชุมชนคลองโคกนอ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษานี้ได้ทำการศึกษาแนวทางการจัดการโฮมสเตย์อย่างยั่งยืน ในชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

3.2 ขอบเขตด้านประชากร การศึกษาครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ชุมชนในพื้นที่ในชุมชน นักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ ในชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม 2564 – กันยายน 2565

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปวิเคราะห์และสรุปออกมาเป็นผลการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการณ์ แบบบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เช่น กล้องถ่ายรูป กล้องบันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น การวิจัยครั้งนี้ เลือกใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ผู้สัมภาษณ์มีการเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดประเด็นคำถามกว้าง ๆ มีการตั้งแนวหัวข้อการสัมภาษณ์ (Interview Guide) ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด และสามารถปรับเปลี่ยนคำถามให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ ทำให้การสัมภาษณ์มีความยืดหยุ่น ทำให้ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์มีอิสระในการถามและตอบ ซึ่งแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม จะประกอบไปด้วย ประวัติความเป็นมาของชุมชน, นโยบายและการจัดการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโฮมสเตย์, กระบวนการจัดการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสำหรับการท่องเที่ยวในชุมชน

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้

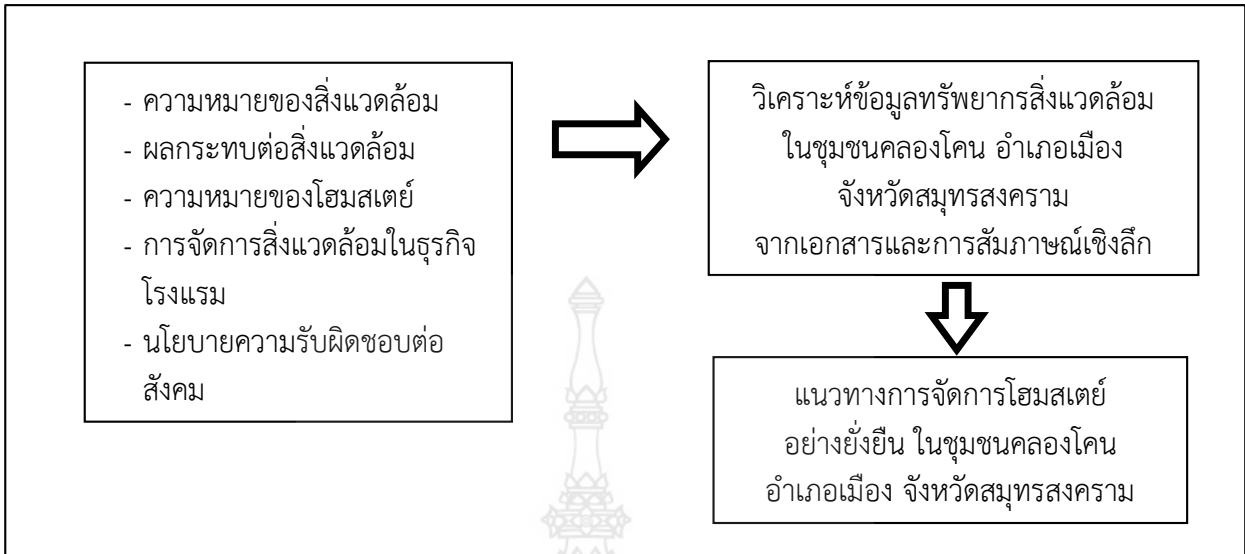
4.2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการ โหมสเตย์ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการ จำนวน 10 คน โดยใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยการเก็บข้อมูล ที่ได้จากการบันทึกบทสัมภาษณ์ระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ โหมสเตย์ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการ 10 คน ช่วงระยะเวลาในการเก็บข้อมูลคือ 1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564

4.2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากหนังสือ ตำราวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสืบค้นข้อมูลผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ โหมสเตย์ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการ จำนวน 10 คน มาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยจัดหมวดหมู่ ตามประเด็นที่ศึกษาและสรุปผลการศึกษาโดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Description Analysis) ผ่านการตีความที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังนั้น โดยใช้ทฤษฎีที่หลากหลายจะช่วยวิเคราะห์ข้อมูลได้ลึกซึ้งและนำไปสู่การสร้างข้อสรุป

5. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบอัตลักษณ์ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในชุมชนคลองโคน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

6.2 ทำให้ทราบแนวทางการเป็นโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ในชุมชนคลองโคน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

7.1 โฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco Friendly Homestay) หมายถึง โฮมสเตย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ยกกระดับให้เป็นต้นแบบโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งนักท่องเที่ยวไม่เพียงแต่จะได้สัมผัสวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ยังสามารถซึมซับถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนที่ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมด้วย (กรมการท่องเที่ยว, 2564)

7.2 อัตลักษณ์ชุมชน (Place Identity) หมายถึง รากเหง้าหรือวัฒนธรรมทางสังคมที่ถูกหลอมให้เกิดขึ้นมา และ ใช้ในการยึดเป็นภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียมประเพณี ในการปฏิบัติในสังคมนั้นๆ ซึ่งมีความโดดเด่น

หรือความแตกต่าง กับขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมสังคมอื่นๆ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะถิ่นเป็น
เอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มชุมชน (ชลธิชา, 2555: 41)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการโฮมสเตย์ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และศึกษาแนวทางการเป็นโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ในชุมชนคลองโคกน อำเภอมืองจังหวัดสมุทรสงคราม โดยงานวิจัยนี้มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. อัตลักษณ์ความเป็นชุมชนคลองโคกน จ.สมุทรสงคราม
2. แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์สถานที่
3. แนวคิดเกี่ยวกับโฮมสเตย์
4. แนวคิดเกี่ยวกับโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
5. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
6. การจัดการสิ่งแวดล้อมในธุรกิจโรงแรม
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. อัตลักษณ์ความเป็นชุมชนคลองโคกน จ.สมุทรสงคราม

ชุมชนคลองโคกน จ.สมุทรสงคราม มีประวัติเก่าแก่มายาวนาน ก่อนหน้านี้บริเวณคลองโคกนเป็นน้ำทะเลทั้งหมด แต่เมื่อชาวบ้านร่วมกันปลูกต้นโกงกางจึงกลายมาเป็นเขตป่าชายเลน และมีสิ่งแสมมาอาศัยอยู่จำนวนมาก ในอดีตชาวบ้านที่ชุมชนคลองโคกนมีอาชีพทำสวน ทำเกษตรกรรม และจับปลาในแม่น้ำ มาเพื่อดำรงชีวิต บริเวณป่าชายเลนคลองโคกนในอดีตนั้น มีพื้นที่ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ มีสัตว์น้ำอาศัยอยู่นานาชนิด

ปัจจุบันชุมชนคลองโคกนตั้งอยู่บริเวณปากอ่าวแม่น้ำแม่กลอง คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง ทำฟาร์มหอยแครง หอยแมลงภู่ (สุถี, 2560) ในอดีตระหว่างปี พ.ศ. 2529-2533 จ.สมุทรสงคราม มีการบุกเบิก

พื้นที่เลี้ยงกิ้งกูดำในผืนป่าชายเลนด้านติดอ่าวไทยเป็นจำนวนมาก สารเคมีจากน้ำกุ้งก้ามกรามที่ลงทะเลส่งผลเสียต่อระบบนิเวศบริเวณปากอ่าวเป็นอย่างมาก จนกระทั่งชาวบ้านที่สังเกตเห็นปัญหาได้ร่วมกันหาทางฟื้นฟูป่าชายเลน ตำบลคลองโคนเป็นหนึ่งใน 11 ตำบล ของอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองโคนทั้งตำบล ประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านคลองคต, หมู่ 2 และ หมู่ 3 บ้านคลองโคน, หมู่ 4 บ้านแพรกทะเล, หมู่ 5 บ้านคลองช่อง, หมู่ 6 บ้านประชาชมชื่น, หมู่ 7 บ้านคลองช่องน้อย มีพื้นที่ทั้งหมด 33.69 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 21,056 ไร่ และมีจำนวน ประชากรในเขต อบต. 4,335 คน และจำนวนหลังคาเรือน 1,084 หลังคาเรือน (อบต. คลองโคน) โดย ทิศเหนือ ติดกับ ต.บางขันแตก อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม ทิศใต้ ติดกับ ต.บ้านแหลม อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี ทิศตะวันออกติดกับ ต.แหลมใหญ่ อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม ทิศตะวันตกติดกับ ต.ยี่สาร อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม พื้นที่ปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบชายฝั่ง มีป่าแสมและป่าโกงกางเป็นจำนวนมากและสมบูรณ์ที่สุด อันเป็นที่อยู่ของสัตว์ท้องถิ่นนั้นคือลิงแสมอีกทั้งพื้นที่ที่ติดชายเลนนั้นจะมีทั้งน้ำเค็มและพื้นที่บางส่วนจะเป็นน้ำกร่อย ประชาชนส่วนมากมีอาชีพการทำประมง สวนมะพร้าวและกะปิ

ในอดีตนั้น ชุมชนคลองโคนมีพื้นที่ป่าชายเลนประมาณ 700,000 ไร่ รมรื่นไปด้วยป่าโกงกางและยังเป็นแหล่งที่อยู่ของสัตว์น้ำนานาชนิดโดยในอดีตป่าโกงกางนี้ถูกชาวบ้านบุกรุกในการบุกเบิกเพื่อการเลี้ยงกิ้งกูดำ ทำให้พื้นที่ป่าโกงกางแห่งนี้เคยลดลงจนเหลือเพียง 1,000 ไร่ เท่านั้นต่อมาเมื่อชาวบ้านกลุ่มหนึ่งได้มองเห็น ปัญหาที่เกิดขึ้นกับระบบนิเวศและสภาพแวดล้อม จึงได้รวมตัวกันเพื่อหาทางฟื้นฟูป่าชายเลนเรื่อยมาตั้งแต่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2524 จากการขับเคลื่อนกันเองเล็ก ๆ ของคนในชุมชนจำนวนหนึ่งภายใต้ ผู้นำชุมชนคือผู้ ใหญ่ไพบูลย์หรือผู้ใหญ่รงค์ จนได้รับความสนใจจากชาวบ้านในวงกว้างขึ้นทั้งภาครัฐ และเอกชน ส่งผลให้ในปัจจุบันคาดว่าจะมีการปลูกป่าชายเลนคืนมาแล้วกว่า 4,000 กว่าไร่ และด้วยพื้นที่อยู่ใกล้กับปากอ่าวทะเลอ่าวไทยจึงทำให้มีระบบนิเวศที่หลากหลายและมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างมากมายมีป่าชายเลนที่ยังคงสภาพความสมบูรณ์ มีแนวความยาวถึง 22 กิโลเมตรทอดตัวยาวจากทางปากอ่าวไทยขึ้นไปจนถึงตำบลคลองโคน ชุมชนคลองโคนนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปีมีการคมนาคมขนส่งที่สะดวกอีก ทั้งที่พักก็มีจำนวนที่พักริมเพียงพอ กับนักท่องเที่ยวทั้งโฮมสเตย์และที่พักลักษณะเฉพาะคือโฮมกระเตง หรือกระท่อมของชาวประมงที่ปลูกกลางทะเล เพื่อใช้เฝ้าฟาร์มหอยแครง เมื่อมีคลื่นและลมแรงกระท่อมที่ปลูกก็จะโยกเยก

ชาวประมงจึงเรียกอาการดังกล่าวว่า การกระเตง จึงเป็นที่มาของกระเตงกลางทะเล และบ้านพักชาวประมงยังถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตชาวทะเลอีกด้วย

ปัจจุบันมีการจัดตั้งโครงการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้น โดยความเข้มแข็งของการรวมตัวของชาวบ้านในชุมชนคลองโคกน เพื่อส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชนและเป็นการอนุรักษ์ป่าชายเลนจากกิจกรรมของนักท่องเที่ยวในชุมชน โดยมีการแบ่งการทำงานในชุมชนเป็น 5 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มเพาะต้นกล้า กลุ่มเรือ กลุ่มทำกะเตงกลางทะเล กลุ่มทำอาหาร กลุ่มทำโฮมสเตย์ ดังนั้น กิจกรรมการท่องเที่ยวของคลองโคกนจึงมีการท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบ อาทิ การให้อาหารลิงแสม การปลูกป่าชายเลน การออกเรือทะเลชมวิถีชีวิตชาวประมงและการถีบกระดานเลน การนั่งเรือชมหิ่งห้อยในตอนกลางคืน และนั่งเรือชมวิถีชีวิตริมฝั่งของชาวคลองโคกนเพื่อความยั่งยืนของ ชุมชนคลองโคกนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ป่าชุมชนแห่งนี้เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืนสืบไป

รูปที่ 2.1 ภาพแสดงวิถีชีวิตในชุมชนคลองโคกน (1)

ที่มา: Cultured and Creatures (2560)

รูปที่ 2.2 ภาพแสดงวิถีชีวิตในชุมชนคลองโคน (2)

ที่มา: Cultured and Creatures (2560)

รูปที่ 2.3 ภาพแสดงวิถีชีวิตในชุมชนคลองโคน (3)

ที่มา: Cultured and Creatures (2560)

รูปที่ 2.4 ภาพแสดงวิถีชีวิตในชุมชนคลองโคน (4)

ที่มา: Cultured and Creatures (2560)

2. แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์สถานที่ (Place Identity)

แนวคิดทฤษฎีอัตลักษณ์สถานที่ (Place Identity) เป็นกรอบทฤษฎีเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่และสิ่งที่เป็นอัตลักษณ์เพื่อหาคุณลักษณะที่แท้จริงของสถานที่ในลักษณะความสัมพันธ์ 3 ประการ (ศิริลักษณ์, 2556) ได้แก่ 1. ลักษณะทางกายภาพ หมายถึงองค์ประกอบทางโครงสร้างกายภาพ ที่มีรูปแบบปรากฏเด่นชัดภายใน ชุมชน อาจจะเป็นสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะของสถานที่ เสมือนเป็นรากเหง้า หรือ DNA ที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น สภาพภูมิทัศน์ แหล่งประวัติศาสตร์ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารและ สิ่งปลูกสร้าง 2. ระบบกิจกรรมบนพื้นที่ หมายถึง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพื้นที่ ซึ่งขึ้นอยู่กับโครงสร้างทาง กายภาพในการรองรับกิจกรรมนั้นๆ ที่เริ่มจากกิจกรรมไปสู่ประเภทกิจกรรมหมายถึงการปฏิบัติที่ชุมชนให้ความสำคัญ และกระทำทั้งในรายวัน และฤดูกาลซึ่งบ่งบอกได้ถึงการประกอบกิจกรรมที่ชัดเจนของผู้คนในชุมชนนั้นๆ 3. สัญลักษณ์ของสถานที่ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่าง

สถานที่ และความสามารถในการรับรู้ความแท้จริง เพื่อใช้ อธิบายลักษณะของสถานที่ได้ถูกต้อง เมื่อมีการอ้างอิงถึงสถานที่นั้นๆ

3. แนวคิดเกี่ยวกับโฮมสเตย์

โฮมสเตย์ (Home Stay) เป็นรูปแบบหนึ่งของการ จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์โดยชุมชน เป็นการจัดการ ที่พักของชาวบ้านในชุมชนให้แก่ผู้มาเยือนด้วยความ ยินยอมและเต็มใจของเจ้าของบ้าน ซึ่งบ้านพักที่ให้บริการต้องมีห้องพักหรือพื้นที่ที่สามารถรองรับและ สามารถให้บริการแก่ผู้มาเยือนได้ตามขีดความสามารถพักร่วมกับชาวบ้านก่อให้เกิดกระบวนการ เรียนรู้ (Learning Process) ร่วมกันระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวเป็นการสร้างความรู้ (Knowledge) ความ เข้าใจ (Understanding) ในวิถีชีวิตชุมชน เกิดทัศนคติ (Attitude) ที่ดีต่อชุมชน ที่มาจากการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ร่วมกันรวมทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยวได้ รับความประทับใจและความพึงพอใจ (Appreciation and Impression) จากวิถีชีวิตและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนด้วย (มจรุส, 2544) โดยมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการที่มีโครงสร้างอย่างชัดเจน มีการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกัน อัตราการ แบ่งปันผลประโยชน์จากการให้บริการ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ รวมทั้งผลประโยชน์ด้านอื่นๆ ที่ชาวบ้าน มีความพึงพอใจต่อรายได้ที่เพิ่มขึ้น (นำชัยและคณะ, 2543) โดยมีหลักการจัดการเบื้องต้นของผู้ดำเนินการ จัดการโฮมสเตย์ในการให้บริการนักท่องเที่ยวดังนี้ 1) วิธีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท โดยคง ความเป็นดั้งเดิมของชุมชนที่ไม่มีการดัดแปลงประเพณี และวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของนัก ท่องเที่ยว 2) วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ มีความ น่าสนใจและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว 3) ความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวและชุมชน 4) ห้องพักที่สะอาดพร้อมอาหารที่ถือเป็นมาตรฐานเบื้องต้น 5) กิจกรรมการท่องเที่ยว โดยผู้ดำเนินการต้อง วางแผนหรือเตรียมรายการนำชมสถานที่ท่องเที่ยวหรือ พาชมวิถีชีวิตแล้วแต่ความเหมาะสมเพื่อสร้างความ เพื่อดึงดูดและเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ เกี่ยวกับวิถีชีวิต (นงลักษณ์, 2546)

ศรีพร (2536) โฮมสเตย์เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน โดยนักท่องเที่ยวจะได้มีโอกาสเข้าไปใช้ชีวิตในชุมชน ศึกษาและค้ำจุนในชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่น เกิดการ

เผยแพร่เรียนรู้วัฒนธรรมระหว่างกันและเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนในที่สุด การมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท เป็นจุดขายที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ การจัดที่พักแบบโฮมสเตย์จึงเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับ นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และเป็นทางเลือกในตลาดท้องถิ่น ที่ไม่ใช่คู่แข่งในเชิงพาณิชย์ในพื้นที่ที่มีโรงแรมหรือรีสอร์ท

โฮมสเตย์ไทย (2561) คุณสมบัติเบื้องต้นหรือลักษณะของโฮมสเตย์ มีดังนี้ 1) เจ้าของในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวต้องถือการทำโฮมสเตย์เป็นรายได้เสริมนอกเหนือจากรายได้จากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น 2) มีพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือและไม่ได้ใช้ประโยชน์สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้ 3) นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักค้างแรมในบ้านเดียวกับเจ้าของบ้านอาศัยโดยมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตระหว่างกัน 4) สมาชิกในครอบครัวมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับผิดชอบนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักค้างแรมในบ้าน พร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นนั้นแก่นักท่องเที่ยว 5) เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์เป็นอย่างดี 6) บ้านนั้นควรเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น 7) จำนวนหลังคาเรือนที่เป็นสมาชิกของโฮมสเตย์อย่างน้อย 3 หลังคาเรือน 8) บ้านที่ขอรับการประเมินทุกหลังต้องมีเลขที่บ้านที่ออกโดยส่วนราชการ 9) ที่ตั้งของชุมชนหรือกลุ่มโฮมสเตย์ต้องไม่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น ยกเว้นได้รับอนุญาต 10) ดำเนินการจัดทำโฮมสเตย์ตามข้อกำหนดมาตรฐานโฮมสเตย์ของกรมการท่องเที่ยวมาแล้วไม่ต่ำกว่า 6 เดือน

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์มีให้เลือกหลายรูปแบบ ทั้งแบบเข้าไปกินอยู่ในบ้านของชาวบ้านในชุมชน เสมือนเป็นสมาชิกคนหนึ่งในครัวเรือน ใช้ชีวิตแบบเดียวกับชาวบ้านแทบทุกอย่าง รวมทั้งบางแห่งก็มีการประยุกต์เพิ่มความสะดวกสบายในการพักอาศัยขึ้นอีกระดับ แต่ก็ยังคงเอกลักษณ์ของชุมชนไว้อย่างครบถ้วน และมีผู้ให้ความหมายของไว้อย่างหลากหลาย ได้แก่ ราชกิจจานุเบกษา (2555) ได้ให้ความหมายของไว้ว่า โฮมสเตย์หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบ หนึ่งที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักรวมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายใน บ้านเหลือ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราว ซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักรวมกัน ไม่เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทน และจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควรอันมีลักษณะเป็นการ ประกอบกิจการเพื่อหารายได้เสริม ซึ่งเป็นไปตามบทนิยามคำว่า “โรงแรม”

แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 และได้ขึ้นทะเบียนกับกรมการท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์ที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด

นักรบ (2546) ได้ให้ความหมายของไว้ว่า โฮมสเตย์หมายถึง บ้านพักประเภทหนึ่ง ที่นักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้าน และมีวัตถุประสงค์ที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งเต็มใจที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรม แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจัดที่พักและอาหารให้กับนักท่องเที่ยว โดยได้รับค่าตอบแทนตามความเหมาะสม

ณัฐชามณูช์ (2545) ได้ให้ความหมายของไว้ว่า โฮมสเตย์หมายถึง การจัดสรรพื้นที่บ้านพักเพื่อบริการนักท่องเที่ยวโดยคงความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมประจำถิ่น ภายใต้ศักยภาพ และการยอมรับของชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

นงลักษณ์ อยู่เย็นดี (2546) ได้ให้ความหมายของไว้ว่า โฮมสเตย์หมายถึง ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัส เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนได้อย่างใกล้ชิด โดยการพักค้างแรมกับชุมชน

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2548) ได้ให้ความหมายของไว้ว่า โฮมสเตย์หมายถึงบ้านที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มีประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของและเจ้าของบ้านหรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ประจำ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2555) ได้ให้ความหมายของไว้ว่า โฮมสเตย์หมายถึงบ้านพักที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มีประชาชนเป็นเจ้าของบ้าน และประชาชน หรือสมาชิกในครัวเรือนอาศัยอยู่ประจำ และบ้านนั้นเป็นสมาชิกของกลุ่ม / ชมรม หรือ สหกรณ์ที่ร่วมจัดกันเป็นโฮมสเตย์ในชุมชน โดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้าพักร่วมกับเจ้าของบ้านได้ ซึ่งสมาชิกในบ้านมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งถ่ายทอดประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยวและพานักท่องเที่ยว เที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวและทำกิจกรรมต่างๆ เช่น เล่นน้ำตก ช้างกรยาน นั่งเรือ เดินป่าศึกษา ธรรมชาติ

Hatton (1999: 38) ได้ให้ความหมายของไว้ว่า โฮมสเตย์หมายถึง รูปแบบที่นักท่องเที่ยวพักอาศัยในบ้านพักของคนในท้องถิ่น ใช้ชีวิตเหมือนกับคนในท้องถิ่นหากมีกิจกรรมใดๆในท้องถิ่น นักท่องเที่ยวก็จะได้รับเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้นด้วย เช่น กิจกรรมการเรียนรู้การทำอาหาร การเข้าร่วมในงานพิธี แต่งงานแบบท้องถิ่น และการชมการแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ก็จะเป็นตัว

ริเริ่มให้คนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่เกิดการยอมรับเห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และเป็น การเพิ่มพูนทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เป็นต้น

ดังนั้นจากความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า โฮมสเตย์หมายถึง บ้านพักที่อยู่ในชุมชนที่ นักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้านซึ่งสมาชิกในบ้านมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวและมีการ ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนได้ อย่างใกล้ชิด รวมถึงประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นโฮมสเตย์ (Home Stay) จึงหมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบ หนึ่ง ที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักร่วมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้าน เหลือสามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวได้พักชั่วคราว ซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักร่วมกันไม่เกิน 20 คนโดยมีค่าตอบแทน และจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร อันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการ เพื่อหารายได้เสริม ซึ่งเป็นไปตามบทนิยามคำว่า “โรงแรม” แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 และได้ขึ้น ทะเบียนกับกรมการท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์ที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด (กรมการท่องเที่ยว, 2559)

4. ความหมายของสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ให้ความหมายของ สิ่งแวดล้อมว่า หมายถึง “สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นเองโดย ธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้น” (พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2535) ทั้งที่เป็นรูปธรรมและ นามธรรม (ชัชพล, 2546) เป็นได้ทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต อีกทั้ง ยังมองเห็นได้และมองเห็นไม่ได้ (โสภารัตน์ ,2551) รวมทั้งเป็นสิ่งที่ให้ทั้งประโยชน์และ โทษ เป็นสิ่งที่เป็นพิษและไม่เป็นพิษ (อมรรัตน์, 2545)

นอกจากนั้น สิ่งแวดล้อมยังหมายถึง การศึกษาสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เป็น รูปธรรม นามธรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ (วินัย, 2530) ดังนั้น จึง สามารถสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมคือ ปัจจัยแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ สิ่งมีชีวิต และมีความซับซ้อนของเงื่อนไขทาง สังคม หรือทางวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตหนึ่ง หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นที่ อยู่รอบ ๆ ตัวเรามีทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต จับ ต้องสัมผัสมองเห็นได้และไม่สามารถสัมผัสจับต้องมองไม่เห็น” (ลาวัณย์, 2540)

ลาวัญญ์ วิจารณ์และคณะ (2540) ได้แบ่งการเกิดของสิ่งแวดล้อมนั้นว่าเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ หรือถูกสร้างขึ้นมาโดยแบ่งได้เป็น สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ (Natural Environment) และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Environment) สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ (Natural Environment) ได้แก่ ป่าไม้ ดิน น้ำ อากาศ แร่ธาตุ รวมทั้งมนุษย์ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

1) สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต (Biotic Environment) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติมี ลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับพันธุกรรมที่ทำให้แตกต่างกัน ได้แก่ ป่าไม้ สัตว์ป่า ปะการัง มนุษย์ เป็นต้น

2) สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต (Abiotic Environment) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติที่ไม่มีชีวิต อาจสัมผัสมองเห็น หรือจับต้องได้ ได้แก่ อากาศ เสียง

5. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมกำลังครอบคลุมไปทั่วโลก เนื่องจากเกิดการใช้ทรัพยากรที่เกิน ความจำเป็นของทรัพยากรที่มีอยู่ จึงทำให้สิ่งแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างทรุดโทรม เพราะสิ่งแวดล้อมนั้นมีความเชื่อมโยงกับมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ โดยสามารถเห็นถึงปัญหาของสิ่งแวดล้อม ต่าง ๆ ได้ที่เกิดขึ้นได้ (ลาวัญญ์ วิจารณ์และคณะ, 2540) ปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของประชากร ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากประชากร เพิ่มขึ้นรวดเร็วกว่าการเพิ่มของทรัพยากร มีการใช้ทรัพยากรเพื่อความสะดวกสบายมากขึ้น มีการแก่งแย่งทรัพยากรที่ใช้ในการดำรงชีวิต นอกจากนั้นมนุษย์ใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย และยังปล่อยของเสียออกมาทำลายสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่ทำให้มนุษย์นำทรัพยากรมาใช้ง่ายขึ้นโดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมา

ปัญหาเกี่ยวกับน้ำเนื่องจากน้ำเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญกับมนุษย์ ซึ่งมนุษย์นั้นใช้ประโยชน์จากน้ำในการอุปโภคบริโภค การเกษตร อุตสาหกรรม การคมนาคม การท่องเที่ยวและบริการ ฯลฯ ซึ่งจากการที่ประชากรของโลกนั้นเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้มีการใช้น้ำเป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการของมนุษย์ เพราะใช้อย่างไม่ประหยัดจึงทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำ ตลอดจนใช้แหล่งน้ำตามธรรมชาติเป็นที่ระบายของเสีย จึงทำให้น้ำมีคุณภาพที่ต่ำลง จนไม่สามารถที่จะใช้ประโยชน์ได้เหมือนเดิม ซึ่งอาจจะทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำในอนาคตได้

ปัญหาเกี่ยวกับขยะ ในปัจจุบันพบว่าปริมาณของขยะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อมได้อย่างง่าย ทำให้เกิดปัญหามลพิษทางดิน อากาศ น้ำ ซึ่งเป็นเหมือนภัยมืดที่กำลังเข้ามาคุกคาม เพราะคนส่วนใหญ่คิดว่าปัญหาเกี่ยวกับขยะเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่แท้จริงแล้วขยะมูลฝอยนั้น เป็นปัญหาที่สำคัญที่จะต้องรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วน แต่ขั้นตอนในการจัดนั้นจะค่อนข้างยุ่งยาก และใช้เงินในการจัดการที่ค่อนข้างสูง ต้องมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ และที่สำคัญคือต้องได้รับความร่วมมือจากคนในสังคม นอกจากนี้การที่ประชารชนนั้นเพิ่มขึ้นก็ส่งผลให้มีขยะเพิ่มมากขึ้น หากคนในสังคมไม่ช่วยกันในการจัดการขยะก็จะทำให้เกิดผลเสียอย่างรุนแรงเกินกว่าที่จะแก้ไขได้

กรรณิการ์ (2554) ได้ศึกษาระบบการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ทำให้ทราบถึงปัญหาในการดำเนินงาน พบว่า ปัญหาการเกิดขยะมูลฝอย คือ ขยะมูลฝอยมีปริมาณมากขึ้น ทำให้ภาชนะรองรับมีจำนวนไม่เพียงพอส่งผลให้มีขยะมูลฝอยตกค้างบริเวณจุดรวมขยะมูลฝอยและบริเวณบนสะพานลอย ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด ปัญหาที่พบ คือ ประชาชนไม่มีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง ทำให้เป็นภาระในการเก็บขน ด้านการเก็บ ขนขยะมูลฝอย ปัญหาที่พบคือ ประชาชนไม่นำถุงขยะมูลฝอยไปวางไว้ที่จุดรวมขยะมูลฝอย ซึ่งยากต่อการเก็บขนขยะมูลฝอย ด้านการขนถ่ายขยะมูลฝอย ปัญหาที่พบคือ สภาพรถชำรุดและมีการรั่วซึม ทำให้น้ำจากขยะมูลฝอยส่งกลิ่นเหม็น ด้านการแปรรูปและการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ ปัญหาที่พบ คือ เทศบาลไม่มีการส่งเสริมโครงการขยะรีไซเคิลอย่างต่อเนื่อง และด้านการจัดการขยะมูลฝอย ปัญหาที่พบคือ ขยะมูลฝอยที่นำมากำจัดไม่มีการคัดแยกก่อนนำมาทิ้ง ทำให้บ่อฝังกลบขยะมูลฝอยเต็มอย่างรวดเร็ว ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อองค์กรที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ปัญหาเกี่ยวกับพลังงาน เกิดจากที่พลังงานเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความต้องการของมนุษย์ ทั้งในด้านการผลิตอุตสาหกรรม และภาคธุรกิจต่าง ๆ (ลาวัญญ์, 2540) โดยเฉพาะพลังงานไฟฟ้ามีแนวโน้มความต้องการใช้อัตราที่สูงมากซึ่ง (อมรรัตน์, 2545) ซึ่งทุก ๆ ฝ่ายมีการใช้พลังงานไฟฟ้าที่ฟุ่มเฟือยอย่างไม่มีประสิทธิภาพอันก่อให้เกิดการสูญเสียของทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ในการผลิต และหากมีการนำพลังงานต่าง ๆ มาใช้อย่างสะดวกสบายโดยไม่มีการวางแผนในการใช้ให้เหมาะสมอาจจะทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา

และปัญหาสิ่งแวดล้อมเหล่านั้นก็จะย้อนกลับมาที่มนุษย์ ดังนั้นจึงต้องมีการรณรงค์ให้ประชาชนประหยัดพลังงาน และใช้ พลังงานอย่างรู้คุณค่าและเหมาะสม (โสภารัตน์, 2551)

หากเรามีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี มีการป้องกันความเสียหาย และหยุดทำลายสิ่งแวดล้อม ก็จะลดการเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ นอกจากนี้หากหน่วยงานราชการ เพิ่มกฎระเบียบให้เข้มงวด มีมาตรการการลงโทษก็จะเป็นการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจต่าง ๆ มีการดำเนินการจัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง ก็จะลดการเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ (โสภณ, 2551)

6. การจัดการสิ่งแวดล้อมในธุรกิจโรงแรม

ธุรกิจที่พักแรมถือเป็นสถานประกอบการ ที่ให้บริการแก่ผู้ใช้บริการเพื่อให้ความสะดวกสบายและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในที่พักนั้นล้วนต้องใช้ทรัพยากรพลังงานและก่อให้เกิดมลภาวะต่างๆเกิดขึ้น อาทิเช่น ปัญหาการจัดการขยะ ปัญหาการจัดการน้ำเสีย เป็นต้น จึงทำให้กลายเป็นปัญหาที่มีส่วนในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศอันเป็นสาเหตุหลักของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและปรากฏการณ์โลกร้อนที่กำลังกลายเป็นวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโลกส่งผลให้เกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้งจากผลกระทบของสภาวะโลกร้อน ที่เริ่มแสดงให้เห็นชัดเจน โดยเฉพาะภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงครอบคลุมไปทุกภูมิภาคในโลก จึงเป็นสาเหตุ หลักให้มนุษย์ตื่นตัวและหันมาสนใจการดูแลสิ่งแวดล้อมมากขึ้นและคิดว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่อง ใกล้ตัว เนื่องจากมีความกังวลว่าจะได้รับผลกระทบจากภาวะที่สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่แย่งลง มนุษย์จึงมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้แนวความคิดทางด้านการบริโภคของมนุษย์ จึงเปลี่ยนไปเป็นกระแส (Trend) ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้น จึงส่งผลไปถึงพฤติกรรมผู้บริโภคต้องการ เป็นส่วนหนึ่งที่ได้ช่วยดูแลสิ่งแวดล้อม จึงเกิดเป็น “อุปสงค์” (Demand) ในตลาดขึ้น เช่นการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ การประหยัดในการใช้พลังงาน การแยกขยะ หรือ แนวคิด 3R: Reduce Reuse Recycle ด้วยอุปสงค์ของผู้บริโภค ในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน ดังนั้นการตอบสนองความต้องการของธุรกิจต่าง ๆ จึงต้องดำเนินการเพื่อ เอื้ออำนวยให้ผู้บริโภครู้สึกว่าได้มีโอกาสได้เป็นส่วนหนึ่งของการดูแล ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตาม อุปสงค์ความต้องการของนักท่องเที่ยว

ด้วย (Ministry of Tourism and Sports, 2017) จึงทำให้รัฐบาลให้ความสำคัญกับการผลักดันการท่องเที่ยว ผสานกับอุปสงค์ของผู้มาท่องเที่ยวมีความต้องการอนุรักษ์ ธรรมชาติ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานด้านการดูแล รักษาสิ่งแวดล้อม จึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการที่พักโดยเฉพาะกลุ่มโรงแรมซึ่งมีการใช้พลังงาน ทรัพยากร เกิดน้ำเสียและขยะจากการอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ลูกค้าในปริมาณค่อนข้างมาก จึงได้ทำโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือโรงแรมสีเขียวเพื่อส่งเสริมศักยภาพสถานประกอบการให้เกิดการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ โดยจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ยกระดับมาตรฐานการบริการ รองรับการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่ง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้กำหนดหลักเกณฑ์การบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ครอบคลุม 6 ประเด็น ได้แก่ 1) นโยบายด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน 2) การพัฒนาบุคลากรในสถานประกอบการให้เกิดความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานด้านบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สื่อสารข้อมูลและข่าวสารด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ และสนับสนุนจากกลุ่มเป้าหมาย 4) การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการจัดซื้อผลิตภัณฑ์ คำนึงถึงความเหมาะสมด้านคุณภาพ ราคา ระยะเวลา การส่งมอบสินค้า หรือบริการตามที่กำหนด และการ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกระบวนการผลิต 5) การจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน เน้นการใช้ทรัพยากร อย่างยั่งยืน หรือมีการกำจัดของเสียและมลพิษให้หมดหรือเสื่อมสภาพไป หรือไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม โดยรอบ 6) การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นและชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการกับท้องถิ่นและชุมชน ในพื้นที่ ทั้งการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมดำเนินการในกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมส่งเสริมคุณภาพ และสิ่งแวดล้อม, 2562)

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

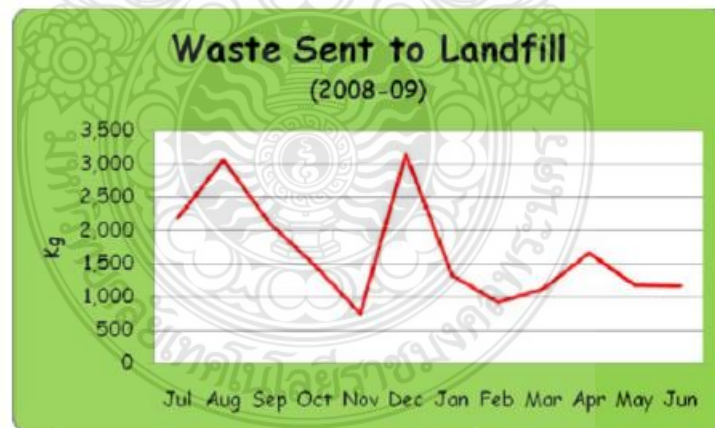
(หงสกุล, 2555) โรงแรม ซิกเซ็นส์ ไฮอเวย์ เกะยาวน้อย (Six Senses Hideaway Yao Noi) ซิกเซ็นส์ ไฮอเวย์ เกะยาวน้อย เป็นธุรกิจที่พักแบบรีสอร์ท ตั้งอยู่บนเกาะยาวน้อยในอำเภอพังงา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอเกาะยาว ในเขตจังหวัดพังงา คนท้องถิ่นหรือชาวเกาะเป็นชาวประมง และกว่า 98% เป็นมุสลิม มีวิถีชีวิตเรียบง่าย เป็นเมืองเล็กๆ เงียบสงบ นักท่องเที่ยวที่ได้มาใช้บริการรีสอร์ทแห่งนี้ ได้มีโอกาสอยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่แท้จริง ใช้ชีวิตที่เรียบง่าย ง่ายสบาย ได้พักผ่อนจริงๆ และในขณะเดียวกัน ก็สามารถออกไปสัมผัสชีวิตชาวบ้าน หรือนั่งเรือออกไปเที่ยวตามเกาะแก่งต่าง ๆ ชมทะเล ชมหอยปูปลา หรือดำน้ำได้ด้วย

สำหรับการปรับใช้มาตรฐานของโรงแรมใบไม้สีเขียว ซึ่งในปัจจุบันมีธุรกิจโรงแรมเข้าร่วม โครงการมากกว่า 1,000 แห่งทั่วประเทศ มีการนำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้ตาม มาตรฐานโรงแรมสีเขียวมาใช้อย่างแพร่หลายและมีจุดเด่นในลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละสถานที่ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่าการพัฒนาและการนำแนวคิดในการใช้มาตรฐานโรงแรมสีเขียวมาปรับใช้และวัด มาตรฐานในธุรกิจที่พัก Six Senses Hideaway Yao Noi ตามมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งหมด 11 หมวดของเกณฑ์มาตรฐานโรงแรมใบไม้สีเขียว ซึ่งธุรกิจที่พัก Six Senses Hideaway Yao Noi ในปัจจุบันมีการดำเนินการเกี่ยวกับการดูแลสิ่งแวดล้อมที่ดีและเด่นชัดอยู่แล้ว ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการ จัดการสิ่งแวดล้อมของ Six Senses Hideaway Yao Noi นั้นได้รวบรวมจากเอกสารที่อยู่ในเว็บไซต์ www.sixsenses.com ในบทความนี้จะทำการวิเคราะห์แนวทางปฏิบัติในการจัดการสิ่งแวดล้อมแต่ละ ด้าน โดยมีขอบเขตของมาตรฐานโรงแรมใบไม้สีเขียวเป็น เกณฑ์ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1 นโยบายและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม Six Senses Hideaway Yao Noi ได้นำตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ซึ่งเป็น แผนที่เน้นถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการบริโภค ประชากร และ ความสามารถในการรองรับของโลกต่อการค้าจุนสิ่งมีชีวิต (Earth's life Supporting Capacity) รวมถึง การพัฒนาเทคโนโลยีและเทคนิคต่าง ๆ ที่จะตอบสนองความต้องการของมนุษย์ขณะเดียวกันนั้นได้มี การจัดการทรัพยากรอย่างระมัดระวัง การพัฒนาอย่างยั่งยืนมุ่งเน้นในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยรวม ปรับสภาพการจัดการเพื่อเข้าสู่ยุคใหม่ของกระแสโลกที่เปลี่ยนไปจากสังคมบริโภคนิยมสู่ยุคสมัยของ สังคมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็น สำคัญ โดยทางรีสอร์ทมีนโยบายทางด้านสังคมและ

สิ่งแวดล้อมที่ระบุไว้ อย่างชัดเจน หากเปรียบเทียบนโยบายโดยรวมของ ซิกส์เซนส์ ไฮด์อเวย์ ยาวน้อย ทางรีสอร์ทมี นโยบายที่ สอดคล้องตามมาตรฐานของโรงแรมใบไม้สีเขียวในทุกด้าน ซึ่งไม่ใช่แค่ความเอาใจใส่ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมไปถึงระบบนิเวศ สังคม วัฒนธรรมบนเกาะยาวน้อยอีกด้วย ซึ่งจะเสริมสร้างให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างรีสอร์ทกับคนในชุมชน และก่อให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนด้วย

หมวดที่ 2 การจัดการของเสีย จากนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อมของ Six Senses Hideaway Yao Noi ทำให้มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายที่ตั้งไว้ในด้านต่างๆ ตามมาตรฐานโรงแรมใบไม้สีเขียว การจัดการของเสีย เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการพิจารณาคุณภาพของการบริหารจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจที่พักแรม ถ้าจะวิเคราะห์การบริหารจัดการของเสียของซิกส์เซนส์ ไฮด์อเวย์ เกาะยาวน้อย แนวทางการปฏิบัติเพื่อการดูแลสิ่งแวดล้อมของรีสอร์ทนั้นมีกระบวนการจัดการขยะโดยใช้ทั้งการใช้ซ้ำ (Reuse) ลดการใช้(Reduce) และนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) (3Rs) โดยใช้หลากหลายวิธีที่จะลดปริมาณขยะและพยายามกำจัดด้วยวิธีที่เหมาะสมที่สุด และด้วยความพยายามต่างๆ ทำให้ขยะของรีสอร์ทมีปริมาณลดลงจากรูปภาพที่แสดงปริมาณขยะที่ส่งไปฝังกลบมีแนวโน้มลดลงในช่วงเวลา 1 ปี

รูปที่ 2.5 ภาพแสดงปริมาณขยะในรีสอร์ทที่ถูกส่งไปกำจัดด้วยวิธีฝังกลบ

ที่มา: Little Green Book by Six Senses Hideaway Yao NOI (2009)

หมวดที่ 3 ประสิทธิภาพการใช้พลังงานและน้ำ การผลิตพลังงานต่างๆทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นสาเหตุหลักของปรากฏการณ์ โลกร้อน ดังนั้นในฐานะผู้บริโภคจึงควรรู้จักใช้พลังงานให้คุ้มค่าที่สุดเพื่อช่วยลดการผลิตพลังงาน ที่ ชิกส์ เซ็นส์ ไฮโดอเวย์ เกาะยวน้อย มีการใช้พลังงานทั่วบริเวณ และเพื่อเป็นการป้องกันการใช้พลังงานที่มาก เกินความจำเป็นหรือสิ้นเปลืองจนเกินไป ทางรีสอร์ทได้นำวิธีการต่างๆมาใช้เพื่อลดการใช้พลังงานในที่ พักร่วมกับการใช้พลังงานทดแทน

หมวดที่ 4 การจัดซื้อจากแนวทางปฏิบัติทางการจัดการของเสียประเภทขยะต่างๆ ทำให้ทางรีสอร์ทมีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อสินค้าและวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในการให้บริการลูกค้า สามารถสรุปได้ดังนี้

- มีการจัดซื้อสินค้าปริมาณมากในแต่ละครั้ง เพราะนอกจากจะสามารถซื้อได้ในราคาที่ถูกลง และลดปริมาณขยะประเภทบรรจุภัณฑ์และหีบห่อต่างๆแล้ว ยังลดจำนวนครั้งในการขนส่งอีกด้วย เมื่อขนส่งน้อยครั้งก็จะช่วยลดมลพิษที่เกิดจากการขนส่งได้
- รีสอร์ทเลือกใช้วัตถุดิบที่ใช้ในการทำอาหาร พืชสมุนไพร พืชผักสวนครัว และผักต่างๆ จากชาวสวนที่ปลูกขายที่อยู่บนเกาะยวน้อย มากกว่าที่จะขนส่งมาจากที่อื่น หรือนำเข้าจากต่างประเทศ ในส่วนนี้ผู้ศึกษา มีความเห็นว่าเป็นวิธีที่ดีและเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งส่งผลดีในหลายด้านด้วยกัน ได้แก่ สะดวกในการขนส่ง ไม่มีมลพิษเนื่องมาจากการขนส่ง สนับสนุน เศรษฐกิจและอาชีพของคนในพื้นที่ และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรีสอร์ทกับคนในท้องถิ่นอีกด้วย
- รีสอร์ทเลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพจากร้านค้าที่อยู่ในท้องถิ่น อาทิเช่น อุปกรณ์ วัสดุของใช้ อุปกรณ์สำหรับร้านอาหาร เป็นต้น การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควรตอบสนองประโยชน์ต่างๆ เหล่านี้ ได้แก่ 1) ช่วยอนุรักษ์พลังงาน 2) ประหยัดทรัพยากร 3) ลดปริมาณขยะ 4) ลดการปล่อยมลสาร ออกสู่อากาศ ดิน น้ำ (Gaudart, 2006) ซึ่งแนวทางการปฏิบัติทางการจัดซื้อของชิกส์ เซ็นส์ ไฮโดอเวย์ เกาะยวน้อย ก่อให้เกิดประโยชน์ 3 ด้านด้วยกัน คือ ผู้บริโภค ผู้ผลิต และสิ่งแวดล้อม ซึ่งนอกจากจะตอบสนองประโยชน์ทางด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนในพื้นที่ เกาะยว น้อยอีกด้วย จึงถือเป็นแนวทางที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

หมวดที่ 5 คุณภาพอากาศภายในอาคาร และ หมวดที่ 6 มลพิษทางอากาศ สิ่งแวดล้อมภายในอาคาร หมายถึง คุณภาพของอากาศภายในอาคาร รวมทั้งปริมาณแสงที่พอเพียงและสิ่งแวดล้อมทางเสียง ที่เหมาะสม ทำให้ผู้ที่อาศัยอยู่ภายในอาคารมีความรู้สึกสบายเป็นมิตรต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตอีกด้วย (Quirino, 2008) คุณภาพอากาศภายในอาคารที่เป็นธุรกิจที่พักแรม เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้น การหมุนเวียนและการระบายของอากาศ ปริมาณแสง และระดับของเสียง มีสถานที่ตั้งอยู่บนเกาะ แวดล้อมด้วยธรรมชาติ ดังนั้นปัญหาคุณภาพของอากาศ ภายในอาคารหรือห้องพักแทบจะไม่เกิดขึ้น ซิกส์เซ็นส์ ไฮด์อเวย์ เกาะยวน้อย จึงไม่มีนโยบายที่ชัดเจน ในด้านการบริหารจัดการคุณภาพอากาศภายในอาคาร และการจัดการมลพิษทางอากาศ ตามมาตรฐานข้อนี้ของโรงแรมใบไม้สีเขียว เนื่องการสภาพแวดล้อมของพื้นที่และการวางแผนตั้งแต่การออกแบบสิ่งปลูกสร้างของรีสอร์ทให้มีการระบายอากาศได้ดี ทุกห้องหันหน้าออกสู่ทะเล มีลมพัดผ่าน ทุกห้องได้รับแสงที่พอเพียง และการเดินทางภายในรีสอร์ทใช้รถกอล์ฟพลังงานไฟฟ้าและมีต้นไม้อยู่บริเวณโดยรอบ จึงไม่ปรากฏผลกระทบทางด้านมลภาวะทางเสียงในบริเวณที่พัก

หมวดที่ 7 มลพิษทางเสียง ซิกส์เซ็นส์ ไฮด์อเวย์ เกาะยวน้อย เป็นรีสอร์ทที่เป็นสถานที่สำหรับผู้ที่ต้องการการพักผ่อนที่สงบ หลีกหนีและห่างไกลจากชีวิตความวุ่นวาย และมีบรรยากาศที่เหมาะสมแก่การพักผ่อนอย่างแท้จริง ดังนั้นนอกจากสภาพแวดล้อมที่สวยงาม รายล้อมด้วยธรรมชาติแล้ว “เสียง” ถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่รีสอร์ทแห่งนี้ต้องคำนึงถึงเพื่อสร้างประสบการณ์ที่สมบูรณ์แบบให้แก่ผู้ที่มาเยือน บริเวณที่ตั้งของรีสอร์ทเดิมเป็นสวนยางพารา รีสอร์ทมีนโยบายห้ามตัดต้นไม้ ซึ่งทางรีสอร์ท พยายามไม่ตัดต้นไม้เดิมออก โดยสร้างห้องพักอยู่ท่ามกลางต้นไม้ ประโยชน์ของการรักษาต้นไม้ ไว้ในบริเวณรอบๆ เป็นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ช่วยให้ความร่มรื่นแก่ห้องพัก ซึ่งนอกจากให้ความรู้ สึกใกล้ชีวิตธรรมชาติแก่สถานที่แล้ว ยังช่วยลดมลพิษทางเสียงได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้รีสอร์ทยังเลือกใช้รถกอล์ฟพลังงานไฟฟ้า สำหรับเป็นรถส่งลูกค้าและสัญจรภายในบริเวณ จึงช่วยเรื่องต้นทุนค่าพลังงานน้ำมัน ปราศจากมลภาวะจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และไม่มีเสียงรบกวนจากเครื่องยนต์ด้วย

หมวดที่ 8 คุณภาพน้ำ นอกจากซิกส์เซ็นส์ ไฮด์อเวย์ เกาะยวน้อย จะคำนึงการประหยัดน้ำโดยมีแนวปฏิบัติเพื่อการประหยัดน้ำด้วยวิธีต่างๆ เช่น ใช้ก๊อกน้ำแบบกดเพื่อป้องกันการเปิดน้ำทิ้งไว้โดยไม่จำเป็น และใช้หัว ฝักบัวและโถสุขภัณฑ์แบบประหยัดน้ำ รีสอร์ทมีบ่อเก็บน้ำเป็นของตัวเอง เพื่อไว้รองรับน้ำจาก

ธรรมชาติ และยังมีบ่อน้ำบาดาลอีกหลายบ่อด้วยกัน และนำน้ำในบ่อเก็บน้ำนั้นมาใช้ภายในรีสอร์ท เช่น ใช้ชำระล้าง ใช้อาบน้ำ และซักโครก อีกทั้งรีสอร์ทมีการผลิตน้ำดื่มเอง โดยนำภูน้ำมาผ่านการกรองด้วยวิธี Reverse osmosis และบรรจุในขวดแก้ว รีสอร์ทมีการดูแลจัดการน้ำเสียเพื่อป้องกันผลกระทบที่เกิดแก่ ทะเล ในบริเวณนั้นด้วย นำเสียต่างๆจะไหลไปรวมกันที่ถังเก็บน้ำเสีย และถูกบำบัดโดยใช้แบคทีเรียธรรมชาติ

หมวดที่ 9 การเก็บรักษา ใช้ และจัดการเชื้อเพลิง แก๊ส และสารพิษ ทางสถานประกอบการไม่ได้นำ ข้อมูลเกี่ยวกับการเก็บรักษา ใช้ และจัดการเชื้อเพลิง แก๊ส และ สารพิษมาเผยแพร่ จึงไม่สามารถวิเคราะห์ ข้อมูลด้าน การจัดการด้านนี้ของรีสอร์ทได้

หมวดที่ 10 ผลกระทบต่อระบบนิเวศ พื้นที่ของ ซิกส์เซนส์ ไฮด์อเวย์ เกาะยวน้อย เดิมที่เคยเป็นสวน ยาง ทางรีสอร์ทมีความตั้งใจที่จะรักษาธรรมชาติของพื้นที่ให้มากที่สุด โดยพยายามไม่ตัดต้นไม้เดิมออก และมีการปลูกต้นไม้ขึ้นใหม่ใน ทุกๆ ปี ด้วย การคงความเป็นธรรมชาติให้มากที่สุดไม่เพียงแต่เป็นการลดผลกระทบที่มีต่อธรรมชาติในบริเวณนี้แล้ว ยังช่วยให้เกิดบรรยากาศของการพักผ่อนแบบ “Hideaway” ของผู้ที่มาเยือนได้อย่างแท้จริง และบางครั้งแขกที่มาพักก็ได้มีโอกาสเห็นนกเงือกมาเกาะอยู่บนกิ่งไม้ในบริเวณที่พัก ซึ่งเป็นสิ่งน่า ประทับใจและเป็นเสน่ห์ที่เกาะยวน้อยมีไม่เหมือนที่อื่น ทำให้การดูแลรักษาระบบนิเวศของเกาะยว น้อยเป็น เรื่องสำคัญมาก

หมวดที่ 11 การมีส่วนร่วมกับชุมชนและองค์กรท้องถิ่น ซิกส์เซนส์ ไฮด์อเวย์ เกาะยวน้อยมีความตั้งใจ และปณิธานที่จะคืนประโยชน์ให้แก่ชุมชนใน ท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างอาชีพ สร้างงาน ให้ความรู้ แก่คนใน พื้นที่ และสนับสนุนสินค้าในท้องถิ่นอีกด้วย นอกจากนี้ร้อยละ 0.5 ของรายได้ทั้งหมดจะเป็นงบประมาณไว้ สำหรับสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคมต่างๆ ในปีแรกของการดำเนิน กิจการของรีสอร์ทได้มี งบประมาณส่วนนี้ประมาณ 1 ล้านบาท และนอกจากการสนับสนุนด้านงบประมาณ แล้ว ซิกส์เซนส์ ไฮด์ อเวย์ เกาะยวน้อย ยังสนับสนุนด้วยแรงงานคน รางวัลต่างๆ และส่งเสริมให้แขกที่มาพัก ได้มีส่วนร่วมอีกด้วย

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น จึงทำให้พบว่า Green Hotel Concept ได้รับความนิยมนอกจากความ ต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมและได้ถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายที่สำคัญของธุรกิจ ที่พักแรม ซึ่ง Six Senses Hideaway เป็นหนึ่งในธุรกิจที่พักที่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในด้านการดูแล

สิ่งแวดล้อม ที่มาตรฐานของการเป็นโรงแรมสีเขียวซึ่งประกอบไปด้วย นโยบายและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการของเสีย ประสิทธิภาพการใช้พลังงานและน้ำ การจัดซื้อ คุณภาพอากาศภายในอาคาร มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง คุณภาพน้ำ การเก็บรักษา ใช้ และจัดการเชื้อเพลิง แก๊ส และ สารพิษ ผลกระทบต่อระบบนิเวศ และการมีส่วนร่วมกับชุมชนและองค์กรท้องถิ่น ซึ่งจากลักษณะ องค์ประกอบดังกล่าว Six Senses Hideaway ได้มีการจัดการตามมาตรฐานของการเป็นโรงแรมที่พักรีส เขียวที่เป็นลักษณะการครอบคลุมถึงการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดจนทำให้ใน ปัจจุบัน Six Senses Hideaway ได้ชื่อว่าเป็นธุรกิจที่พักรีสที่มีสาขาในเครือมากมายครอบคลุมในหลายประเทศ ซึ่งหากจะทำการเปรียบเทียบธุรกิจที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในพื้นที่ของจังหวัดภูเก็ต นั่นคือ ศรีพันวา จะพบว่า Six Senses Hideaway มีการแสดงถึงจุดยืนในการจัดการที่พักรีสเขียวที่เป็นการใส่ใจในเรื่องของธรรมชาติมากกว่าศรีพันวา ฉะนั้นการพัฒนาธุรกิจที่พักรีสในสังคมปัจจุบันจึงเป็นสิ่งสำคัญใน การที่จะใส่ใจและวางแนวทางนโยบายในการที่จะใส่ใจกับสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น และเพื่อเป็นการสร้าง โอกาสในการดึงดูดลูกค้า และเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจและสร้างความแตกต่างจากการแข่งขันกับธุรกิจที่มี ลักษณะเดียวกันได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วหรือไม่ที่ผู้บริหารธุรกิจที่พักรีสในสังคมยุคใหม่ควรหันมาให้ความสำคัญกับการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่าการพัฒนาเทคโนโลยีที่จะทำให้ธุรกิจที่พักรีสเป็นเพียงที่พักรีสที่ไม่สามารถสร้างมูลค่าได้อีกต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการจัดการโฮมสเตย์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม” มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสร้างแนวทางการเป็นโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนในชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้ 1. พื้นที่การศึกษา 2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก 3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล 5. การวิเคราะห์ข้อมูล 6. การตรวจสอบข้อมูล

1. พื้นที่การศึกษา

พื้นที่ศึกษา คือ ชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งมีความเข้มแข็งในชุมชน มีระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์ และมีการจัดการที่พักในชุมชนแบบโฮมสเตย์ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการโฮมสเตย์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เลือกเก็บข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการ จำนวน 10 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปวิเคราะห์และสรุปออกมาเป็นผลการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการณ์ แบบบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เช่น กล้องถ่ายรูป กล้องบันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น การวิจัยครั้งนี้ เลือกใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ผู้สัมภาษณ์มีการเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดประเด็นคำถามกว้าง ๆ มีการตั้งแนวหัวข้อการสัมภาษณ์ (Interview Guide) ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด และสามารถปรับเปลี่ยนคำถามให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ ทำให้การสัมภาษณ์มีความยืดหยุ่น ทำให้ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์มีอิสระในการถามและตอบ ซึ่งแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม จะประกอบไปด้วย ประวัติความเป็นมาของชุมชน, นโยบายและการจัดการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโฮมสเตย์, กระบวนการจัดการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชน

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการ จำนวน 10 คน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยการเก็บข้อมูล ที่ได้จากการบันทึกบทสัมภาษณ์ระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการ 10 คน ช่วงระยะเวลาในการเก็บข้อมูล คือ 1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564

3.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากหนังสือ ตำราวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสืบค้นข้อมูลผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการ จำนวน 10 คน มาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยจัดหมวดหมู่ ตามประเด็นที่ศึกษาและสรุปผลการศึกษาโดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Description Analysis) ผ่านการตีความที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังนั้น โดยใช้ทฤษฎีที่หลากหลายจะช่วยวิเคราะห์ข้อมูลได้ลึกซึ้งและนำไปสู่การสร้างข้อสรุป

4. การตรวจสอบข้อมูล

ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ดังนี้

4.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการโฮมสเตย์ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่สามารถให้ข้อมูลได้ ส่วนโฮมสเตย์ในชุมชนที่เข้ารับการสัมภาษณ์มีความแตกต่างกัน โดยเลือกจากโฮมสเตย์ที่อยู่ในชุมชนคลองโคน ซึ่งแบ่งโรงแรมออกเป็น 3 แห่ง ตามขนาดการรองรับนักท่องเที่ยวคือ โฮมสเตย์ขนาดเล็ก โฮมสเตย์ขนาดกลาง และโฮมสเตย์ขนาดใหญ่ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล

4.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) โดยการไป สัมภาษณ์โฮมสเตย์จะมีผู้ช่วยติดตามไปด้วย 1 คน โดยการเปลี่ยนผู้สัมภาษณ์เป็นคนอื่นแทน เพื่อตรวจสอบว่าเมื่อเปลี่ยนผู้สัมภาษณ์ข้อมูลเป็นคนอื่นแล้วข้อมูลที่ได้ยังเหมือนเดิมเพื่อความแม่นยำของข้อมูล

4.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยการเก็บรวบรวมบทสัมภาษณ์ และศึกษาข้อมูลจากเอกสารจากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นไปในทางเดียวกันและมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการจัดการโฮมสเตย์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนคลองโคน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม” มีการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการ จำนวน 10 คน ในบทนี้จะรายงานผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับดังนี้ 1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในชุมชนคลองโคน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม 2. เพื่อศึกษาแนวทางการเป็นโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ในชุมชนคลองโคน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

1. อัตลักษณ์ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในชุมชนคลองโคน อำเภอมือง

จังหวัดสมุทรสงคราม

อัตลักษณ์ของชุมชนคลองโคน อำเภอมือง จ.สมุทรสงคราม ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะหากชุมชนไม่มีซึ่งอัตลักษณ์ก็ จะไม่มีความโดดเด่น ความน่าสนใจที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เพื่อไปศึกษา จึงพบว่า อัตลักษณ์ของชุมชนคลองโคนนั้น มีอยู่หลายด้าน ทั้งในเรื่องการล่องเรือชมธรรมชาติป่าชายเลน การให้อาหารลิงแสม รวมถึงการเที่ยวชมวิถีชีวิตริมฝั่งคลองของชาวชุมชนคลองโคน นอกจากนั้น ยังได้เรียนรู้การทำกะปิคลองโคนจากชาวบ้านที่เริ่มหาได้ยากในปัจจุบัน อีกด้วย

1.1 อัตลักษณ์ทางสังคม

รูปที่ 4.1 ภาพแสดงวิถีชีวิตคนในชุมชนคลองโคน (1)

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

รูปที่ 4.2 ภาพแสดงวิถีชีวิตคนในชุมชนคลองโคน (2)

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

อัตลักษณ์ทางสังคมของชุมชนคลองโคก คือ วิถีชีวิตริมฝั่งคลองของชาวบ้าน ที่มีการใช้การสัญจรทางเรือในลำคลอง และใช้เรือในการสัญจรเพื่อเดินทางไปยังแหล่งเพาะเลี้ยงอนุบาลสัตว์ทะเลแล้วนำกลับมาจำหน่ายที่จุดรับซื้ออาหารทะเลของชาวบ้าน ชาวบ้านในชุมชนคลองโคกยังมีการใช้เรือเพื่อเดินทางไปยังจุดต่างๆในชุมชน เช่น วัด ร้านค้า เป็นต้น วิถีชีวิตของชาวบ้านในคลองโคกนั้น จะประกอบอาชีพ ชาวประมง และ ค้าขายอาหารทะเล

1.2 อัตลักษณ์ทางเศรษฐกิจ

รูปที่ 4.3 ภาพแสดงชาวประมงคัดเลือกหอยแครงเพื่อนำไปจำหน่าย (1)

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

รูปที่ 4.4 ภาพแสดงชาวประมงคัดเลือกหอยแครงเพื่อนำไปจำหน่าย (2)

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

รูปที่ 4.5 ภาพแสดงร้านจำหน่ายกะปิกดองโคน

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

รูปที่ 4.6 ภาพแสดงถึงบรรจุกะปิคลองโคน

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

รูปที่ 4.7 ภาพแสดงร้านจำหน่ายอาหารทะเลในชุมชนคลองโคน

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

รูปที่ 4.8 ภาพแสดงจุดให้บริการเรือนำเที่ยวในชุมชนคลองโคน

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

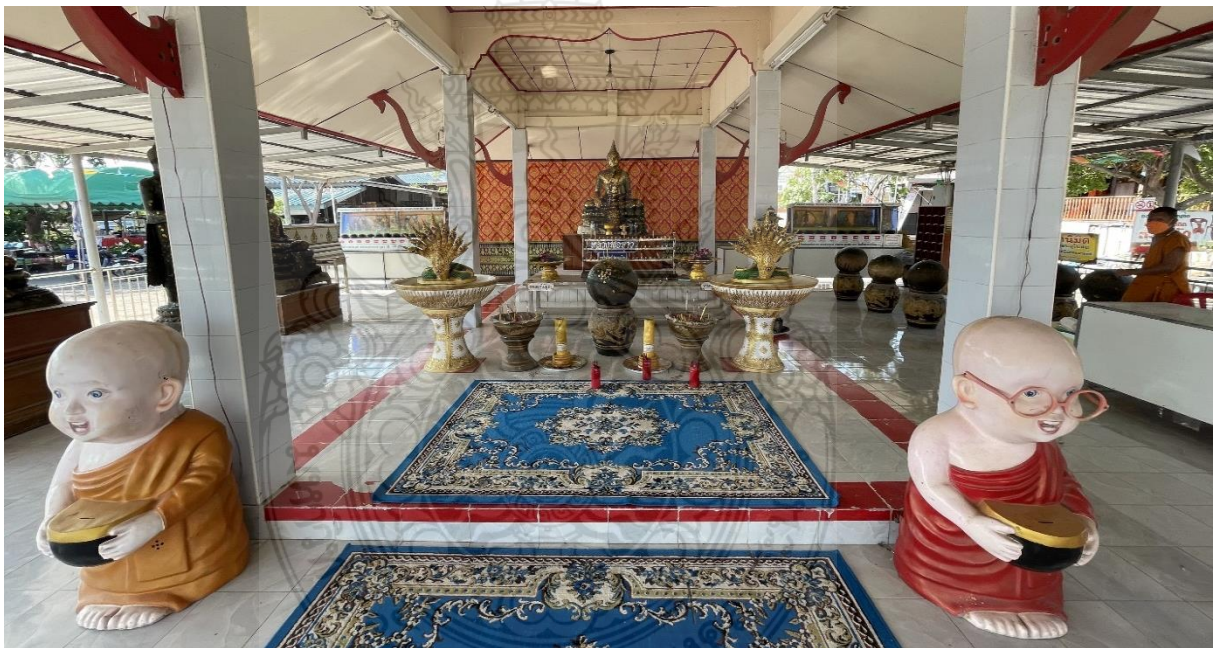

รูปที่ 4.9 ภาพแสดงโฮมสเตย์ในชุมชนคลองโคน

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

อัตลักษณ์ทางเศรษฐกิจของชุมชนคลองโคน ได้แก่ คนในชุมชนมีรายได้จากการเลี้ยงและเก็บอาหารทะเลเพื่อนำไปจำหน่ายยังจุดรับซื้อของชุมชน โดยที่มีการเลี้ยงหอยแครง หอยแมลงภู่ และหอยนางรมที่กลางทะเล เมื่อถึงเวลาที่กำหนดชาวบ้านจะเก็บสัตว์ทะเลมาขายเพื่อสร้างเป็นรายได้ให้กับครอบครัว และยังมี การแปรรูปอาหารทะเลเพื่อทำกะปิคลองโคน ซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของฝากของชุมชนคลองโคน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี รวมถึงการจัดทำบริการเรือนำเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อไปชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน พร้อมทั้งการพานักท่องเที่ยวไปปลูกป่าชายเลนและล่องเรือชมธรรมชาติ โดยการล่องเรือนี้ มาจากการร่วมกลุ่มของคนในชุมชนมาเป็นผู้ขับเรือนำเที่ยวอีกด้วย

1.3 อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

รูปที่ 4.10 ภาพแสดงหลวงพ่อขาว วัดคลองโคน

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในชุมชนคลองโคน ได้แก่ มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นหนึ่งเดียว นั่นคือ วัดคลองโคน ชาวบ้านจะมีการทำบุญ ตักบาตร และทำกิจกรรมทางพุทธศาสนาที่วัดแห่งนี้

1.4 อัตลักษณ์ทางสิ่งแวดล้อม

รูปที่ 4.11 ภาพแสดงป่าโกงกางในชุมชนคลองโคน (1)

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

รูปที่ 4.12 ภาพแสดงป่าโกงกางในชุมชนคลองโคน (2)

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

รูปที่ 4.13 ภาพแสดงฝูงลิงแสมที่อาศัยอยู่ในป่าโกงกาง

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

อัตลักษณ์ทางสิ่งแวดล้อมในชุมชนคลองโค่น ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศที่มีป่าโกงกางและแม่น้ำในชุมชนที่สะอาด ปราศจากขยะ และยังมีฝูงลิงที่อาศัยอยู่ในป่าชายเลนเป็นจำนวนมาก ซึ่งในอดีตชุมชนได้รับปัญหาเรื่องน้ำทะเลกัดเซาะชายฝั่งเข้ามาในชุมชน จนทำให้เกิดโครงการปลูกป่าชายเลนมาขึ้น จึงทำให้ในปัจจุบันป่าชายเลนเป็นจุดที่ป้องกันการกัดเซาะของน้ำทะเล และยังเป็นที่อยู่อาศัยของลิงแสมอีกด้วย

1.5 อัตลักษณ์ทางสุนทรียศาสตร์

รูปที่ 4.14 ภาพแสดงบ้านเรือนไทยในชุมชนคลองโคก

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

รูปที่ 4.15 ภาพแสดงเรือโบราณที่ใช้สัญจรในชุมชนคลองโคก

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

อัตลักษณ์ทางสุนทรียศาสตร์ในชุมชนคลองโคน ได้แก่ ความงดงามของบ้านเรือนในชุมชนที่ยังคงความเป็นบ้านเรือนไทยแบบโบราณและมีการสัญจรโดยใช้เรือไม้ที่มีมาอย่างยาวนาน ซึ่งหาได้ยากในปัจจุบัน

1.6 อัตลักษณ์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รูปที่ 4.16 ภาพแสดงถนนที่ใช้สัญจรในชุมชนคลองโคน

ที่มา: ผู้วิจัย (2564)

อัตลักษณ์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชุมชนคลองโคน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐนำไฟโซล่าเซลล์มาติดตั้งบริเวณทางสาธารณะ และชาวบ้านได้นำไฟโซล่าเซลล์มาใช้ในครัวเรือน เพื่อเป็นการลดการใช้พลังงานไฟฟ้า

2. แนวทางการเป็นโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนในชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

2.1 นโยบายการจัดการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานของโฮมสเตย์ในชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกโฮมสเตย์ในชุมชนคลองโคกน จำนวน 5 แห่ง สามารถสรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในเรื่อง นโยบายการจัดการการโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนในชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ลำดับที่	นโยบายการจัดการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานของโรงแรมขนาดกลาง						
	นโยบายการจัดการขยะ	นโยบายการจัดการน้ำ	นโยบายการจัดการพลังงาน	นโยบายความรับผิดชอบต่อสังคม			
				ระดับบังคับ	ระดับเบื้องต้น	ระดับปกป้อง	ระดับสมัครใจ
โฮมสเตย์ 1		✓	✓	✓	✓	✓	✓
โฮมสเตย์ 2			✓	✓	✓	✓	✓
โฮมสเตย์ 3	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
โฮมสเตย์ 4		✓	✓	✓	✓	✓	✓
โฮมสเตย์ 5	✓		✓	✓	✓	✓	✓

โฮมสเตย์ที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบบ้านพักทั้งหลังใหญ่และหลังเล็ก จำนวน 12 หลัง บ้านพักใหญ่พักได้หลังละ 5 - 7 คน บ้านพักหลังเล็กพักได้หลังละ 1 - 4 คน โดยเจ้าของโฮมสเตย์เป็นบุคคลในพื้นที่ ซึ่งได้รับการส่งต่อธุรกิจมาจากครอบครัว จึงไม่ได้มีความรู้ในการบริหารงานโฮมสเตย์แบบมืออาชีพ เป็นการจัดการที่พักตามแบบที่พักทั่วไป แต่ได้มีการนำวัสดุที่มีความเป็นธรรมชาติมาใช้ในการออกแบบและตกแต่งกับพื้นที่ อาทิเช่น บ้านพักที่ทำมาจากไม้ ของใช้ในบ้านพักที่ทำจากวัสดุจากสานธรรมชาติ แต่อย่างไรก็ตาม ยังขาดความรู้ด้านงานบริการและความเป็นมืออาชีพด้านการบริหารจัดการโฮมสเตย์อย่างเป็นระบบ ไม่ได้มีการกำหนดนโยบายแบบแผน วิสัยทัศน์ รวมถึงไม่มีนโยบายในการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการขยะ

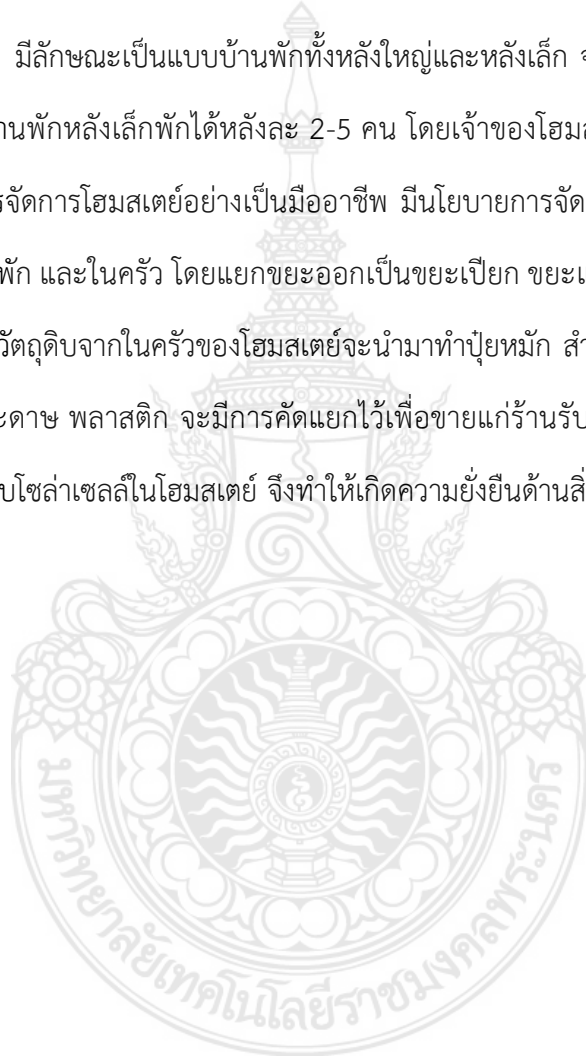
โฮมสเตย์ที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบบ้านพักทั้งหลังใหญ่และหลังเล็ก จำนวน 15 หลัง บ้านพักใหญ่พักได้หลังละ 10 - 20 คน บ้านพักหลังเล็กพักได้หลังละ 1 - 4 คน โดยเจ้าของโฮมสเตย์เป็นบุคคลในพื้นที่ ซึ่งได้รับการส่งต่อธุรกิจมาจากครอบครัวที่ได้ทำธุรกิจโฮมสเตย์มาอย่างยาวนาน จึงมีความรู้ในการบริหารงานโฮมสเตย์แบบมืออาชีพ เป็นการจัดทำที่พักตามแบบที่นักท่องเที่ยวไป และมีห้องอาหารบริการลูกค้าที่เข้าพัก มีอาหารพื้นถิ่นให้บริการแก่ผู้เข้าพัก แต่อย่างไรก็ตามการออกแบบลักษณะที่พักยังไม่มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่มากนัก สำหรับนโยบายการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ยังขาดการจัดการด้านขยะ การจัดการน้ำ แต่คำนึงถึงนโยบายความรับผิดชอบต่อสังคม มีการจ้างงานคนในชุมชนเพื่อขับเคลื่อนเที่ยวในชุมชน และรับซื้ออาหารทะเลที่ชาวบ้านหามาได้ ก่อให้เกิดรายได้กับคนในชุมชน

โฮมสเตย์ที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบบ้านพักทั้งหลังใหญ่และหลังเล็ก จำนวน 12 หลัง บ้านพักใหญ่พักได้หลังละ 8 - 12 คน บ้านพักหลังเล็กพักได้หลังละ 2 - 5 คน โดยเจ้าของโฮมสเตย์เป็นบุคคลในพื้นที่ และมีบุคคลในครอบครัวมีความรู้เรื่องการบริหารโรงแรมมาก่อน เนื่องจากเคยทำงานในโรงแรม จึงมีความรู้ในการบริหารงานโฮมสเตย์แบบมืออาชีพ อาทิเช่น การปูเตียง การทำความสะอาดห้องพัก เป็นต้น อีกทั้งยังมีการออกแบบที่พักที่มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ มีนโยบายการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี ทั้งเรื่องนโยบายการจัดการขยะ 3 R การจัดการน้ำเสีย และการจัดการพลังงานในที่พัก และส่งเสริมให้คนในชุมชนในรายได้โดยจ้างงานให้คนชุมชนมาเป็นพนักงานในโฮมสเตย์และร้านอาหาร อีกทั้งยังมีการรับซื้ออาหารทะเลจากชาวบ้านที่นำมาขายให้โฮมสเตย์ในแต่ละวัน โฮมสเตย์มีนโยบายการจัดการด้านน้ำ คือ ลดปริมาณการใช้น้ำในโฮมสเตย์, การจัดการน้ำในโฮมสเตย์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด, การจัดการด้านน้ำเสียในโฮมสเตย์ก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

โฮมสเตย์ที่ 4 มีลักษณะเป็นแบบบ้านพักทั้งหลังใหญ่และหลังเล็ก จำนวน 17 หลัง บ้านพักใหญ่พักได้หลังละ 10 - 15 คน บ้านพักหลังเล็กพักได้หลังละ 1 - 10 คน โดยเจ้าของโฮมสเตย์เป็นบุคคลในพื้นที่ และดำเนินกิจการโฮมสเตย์เป็นกิจการของครอบครัว รวมไปถึงมีร้านอาหารให้บริการในโฮมสเตย์ มีการบริหาร

จัดการโดยการจ้างคนในชุมชน แต่อย่างไรก็ตามยังขาดความรู้เรื่องการบริหารจัดการ และความรู้เรื่องการเป็นผู้ให้บริการที่ดีจึงทำให้ของใช้ในโฮมสเตย์ยังไม่ค่อยมีมาตรฐานมากนัก เช่น ผ้าปูที่เตียง ของใช้ในห้องพัก เป็นต้น สำหรับการจัดการขยะยังต้องมีการปรับปรุง เนื่องจากไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง มีการจ้างงานคนในชุมชนเพื่อขับเรื่อนำเที่ยวในชุมชน และรับซื้ออาหารทะเลที่ชาวบ้านหามาได้ ก่อให้เกิดรายได้กับคนในชุมชน

โฮมสเตย์ที่ 5 มีลักษณะเป็นแบบบ้านพักทั้งหลังใหญ่และหลังเล็ก จำนวน 12 หลัง บ้านพักใหญ่พักได้หลังละ 10-15 คน บ้านพักหลังเล็กพักได้หลังละ 2-5 คน โดยเจ้าของโฮมสเตย์เป็นบุคคลในพื้นที่ แต่ยังขาดความรู้เรื่องการบริหารจัดการโฮมสเตย์อย่างเป็นมืออาชีพ มีนโยบายการจัดการขยะมูลฝอย มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางจากห้องพัก และในครัว โดยแยกขยะออกเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะทั่วไป ส่วนขยะที่เป็นขยะเปียกและอาหาร วัตถุดิบจากในครัวของโฮมสเตย์จะนำมาทำปุ๋ยหมัก สำหรับขยะที่รีไซเคิลจะแยกประเภท เช่น กระจก เศษกระดาก พลาสติก จะมีการคัดแยกไว้เพื่อขายแก่ร้านรับซื้อของเก่า ทางโฮมสเตย์มีการใช้พลังงานทางเลือกระบบโซลาร์เซลล์ในโฮมสเตย์ จึงทำให้เกิดความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเห็นได้เป็นระบบ

4.2.2 กระบวนการจัดการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานของโรงแรมของโฮมสเตย์ในชุมชน

คลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ลำดับที่	กระบวนการจัดการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานของโรงแรมของโฮมสเตย์			
	นโยบายการจัดการขยะ	นโยบายการจัดการน้ำ	นโยบายการจัดการพลังงาน	นโยบายความรับผิดชอบต่อสังคม
โฮมสเตย์ 1	ไม่มี	-มีการจัดการเศษอาหาร น้ำมันและไขมันก่อนเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย	-มีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในโฮมสเตย์ - เลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	ทำกิจกรรมปลูกป่าชายเลน
โฮมสเตย์ 2	ไม่มี	ไม่มี	-มีการเปิด-ปิดไฟในช่วงเวลาที่เหมาะสมและรณรงค์ให้พนักงานช่วยกันปิดไฟที่ไม่ได้ใช้	ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการและหน่วยงานในท้องถิ่นในการจัดกิจกรรม
โฮมสเตย์ 3	-มีห้องสำหรับคัดแยกขยะ - มีกิจกรรมตามหลัก 3 R คือ ลดการเกิดขยะ (Reduce) การนำไปใช้ซ้ำ (Reuse) และการคัดแยกเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ (Recycle)	- มีการใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำหรือระบบตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำในบริเวณต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ	- มีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในโฮมสเตย์	ทำกิจกรรมปลูกป่าชายเลน
โฮมสเตย์ 4	ไม่มี	- มีการจัดการเศษอาหาร น้ำมันและไขมันในห้องอาหาร และมีบ่อบำบัดไขมัน	- มีการรณรงค์ช่วยกันปิดไฟที่ไม่จำเป็น - มีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในโฮมสเตย์	ทำกิจกรรมปลูกป่าชายเลน
โฮมสเตย์ 5	- มีวิธีการคัดแยกขยะจัดทำเป็นห้องเก็บขยะโดยจัดทำเป็นหมายเลขและสีของถังขยะ	ไม่มี	- เลือกใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดไฟ - มีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในโฮมสเตย์	ทำกิจกรรมปลูกป่าชายเลน

โหมสเตย์ 1 ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเศษอาหาร น้ำมันและไขมัน โดยตะแกรงดักเศษอาหารในห้องอาหาร การติดตั้งบ่อดักไขมันใต้อ่างล้างภาชนะในห้องอาหาร มีการดักเก็บกากไขมันเป็นประจำทุกอาทิตย์ การจัดการพลังงานมีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในโหมสเตย์โดยใช้พลังงานจากแผงโซลาร์เซลล์ ทำให้ช่วยลดพลังงาน เช่น หลอดไฟ โทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น เครื่องทำน้ำอุ่น เป็นต้น มีการใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สินค้าที่ผ่านการรับรองจากหน่วยงานและมี ฉลากรับรองแสดงบนบรรจุภัณฑ์ เช่น เครื่องสุขภัณฑ์ในห้องน้ำต้องมีการรับรองฉลากเขียว เครื่องใช้ไฟฟ้าต้องมีฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 เป็นต้น รวมถึงส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนโดยให้ลูกค้าที่เข้าพักโหมสเตย์จะได้รับการพาเที่ยวชมป่าชายเลนพร้อมทั้งได้ปลูกป่าชายเลน โดยทางโหมสเตย์จะเป็นผู้จัดหาต้นกล้ามาให้ลูกค้าที่ปลูก

โหมสเตย์ 2 มีนโยบายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงาน โดยมีการรณรงค์พนักงานเปิด-ปิดไฟในโหมสเตย์ในช่วงเวลาที่เหมาะสม ให้พนักงานช่วยกันปิดไฟที่ไม่ได้ใช้ในโรงแรม ซึ่งสามารถลดการใช้ไฟฟ้าลงได้และมีการเปิด-ปิดไฟในส่วนกลางของโหมสเตย์ตามความเหมาะสม เช่น ถ้าบริเวณใดไม่มีการใช้งานหรือไม่มีแขกไปใช้บริการก็จะไม่เปิดไฟทางเดิน เป็นต้น นอกจากนี้โหมสเตย์ ยังให้ความสำคัญในการรับผิดชอบต่อสังคมโดยให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ และหน่วยงานในท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เช่น กิจกรรมสาธิตการปลูกป่าชายเลน กิจกรรมอบรมนักเรียนและนักศึกษาที่มาจากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนคลองโคกลนและการปลูกป่าชายเลน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอนาคตต่อไป

โหมสเตย์ 3 มีนโยบายการจัดการขยะโดยการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ขยะทั่วไป ขยะเศษอาหาร ขยะเป็นพิษ ขยะรีไซเคิล โดยขยะทั่วไปจะส่งให้กับเทศบาลนำไปกำจัด ส่วนขยะจากเศษอาหารก็จะนำไปทำปุ๋ยหมัก สำหรับขยะรีไซเคิลจะรวบรวมไว้แล้วนำไปขาย เช่น ขวดพลาสติก กระดาษ เป็นต้น สำหรับนโยบายการอนุรักษ์น้ำมีการใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำหรือระบบตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำในบริเวณต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ เช่น เลือกใช้สุขภัณฑ์ที่มีฉลากเขียวประหยัดน้ำ เป็นต้น ส่วนนโยบายการประหยัดพลังงาน มีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในโหมสเตย์ โดยเลือกใช้แสงไฟทางเดินที่มาจาก

แผงโซลาร์เซลล์ จึงทำให้ประหยัดค่าไฟในแต่ละเดือนได้มาก รวมถึงส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนโดยให้ลูกค้าที่เข้าพักโฮมสเตย์จะได้รับการพาเที่ยวชมป่าชายเลนพร้อมทั้งได้ปลูกป่าชายเลน โดยทางโฮมสเตย์จะเป็นผู้จัดหาต้นกล้ามาให้ลูกค้าที่ปลูก

โฮมสเตย์ 4 มีการติดตั้งถังดักตะกอน ถังดักไขมัน หรือตะแกรงดักตะกอนบริเวณบ่อที่ปล่อยน้ำ เสียจากห้องครัว รวมถึงมีการดักไขมันในห้องครัวลงในบ่อพักไขมัน สำหรับเศษอาหารที่เหลือในห้องอาหารแต่ละวันจะมีการแยกเศษอาหารออกมาทำปุ๋ยหมัก ส่วนนโยบายการประหยัดพลังงาน มีการรณรงค์เปิด-ปิดไฟในโฮมสเตย์ในช่วงเวลาที่เหมาะสม ซึ่งสามารถลดการใช้ไฟฟ้าลงได้มาก การเปิด-ปิดไฟในโฮมสเตย์จะเปิดเฉพาะจุดที่ให้บริการแขก ส่วนจุดที่แขกไม่ได้ใช้งานในตอนกลางคืนจะมีการปิดไฟ สำหรับความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมมีการส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนโดยให้ลูกค้าที่เข้าพักโฮมสเตย์จะได้รับการพาเที่ยวชมป่าชายเลนพร้อมทั้งได้ปลูกป่าชายเลน โดยทางโฮมสเตย์จะเป็นผู้จัดหาต้นกล้ามาให้ลูกค้าที่ปลูก

โฮมสเตย์ 5 มีนโยบายการจัดการขยะโดยการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง จัดทำเป็นห้องเก็บขยะโดยจัดทำเป็นหมายเลขและสีของถังขยะ โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ขยะทั่วไป ขยะเศษอาหาร ขยะเป็นพิษ ขยะรีไซเคิล ขยะจากเศษอาหารก็จะนำไปทำปุ๋ยหมัก สำหรับขยะรีไซเคิลจะรวบรวมไว้แล้วนำไปขาย เช่น ขวดพลาสติก กระดาษ เป็นต้น ส่วนนโยบายการประหยัดพลังงาน มีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในโฮมสเตย์ โดยเลือกใช้แสงไฟทางเดินที่มาจากแผงโซลาร์เซลล์ จึงทำให้ประหยัดค่าไฟในแต่ละเดือนได้มาก รวมถึงส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนโดยให้ลูกค้าที่เข้าพักโฮมสเตย์จะได้รับการพาเที่ยวชมป่าชายเลนพร้อมทั้งได้ปลูกป่าชายเลน โดยทางโฮมสเตย์จะเป็นผู้จัดหาต้นกล้ามาให้ลูกค้าที่ปลูก

4.2.3 การทบทวนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนของโคลน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

(Review of Environmental Factors ;REF)

การทบทวนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนของโคลน	ระดับ			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
	ต่ำ	กลาง	สูง	
ธรรมชาติและลักษณะทางกายภาพ				
ก.1 ความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ			✓	
ก.2 สูญเสียความหลากหลายทางธรรมชาติ		✓		
ก.3 การพังทลายของดิน		✓		
ก.4 การบดอัดของดิน		✓		
ก.5 มลพิษทางน้ำ	✓			
ก.6 มลพิษทางทัศนียภาพ	✓			
ก.7 มลพิษทางอากาศ	✓			
ก.8 ผลกระทบการใช้ที่ดิน	✓			
ก.9 ขยะมูลฝอยและขยะเปียก	✓			
ลักษณะทางวัฒนธรรม				
ข.1 การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม		✓		
ข.2 ความตระหนักรู้ทางมรดกวัฒนธรรม		✓		
ข.3 การเสื่อมสภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	✓			
ข.4 ความเสื่อมของวัฒนธรรมในแง่แผนปฏิบัติ	✓			
ข.5 การรุกรานสถานที่ศักดิ์สิทธิ์	✓			
ค. ลักษณะทางสังคม				
ค.1 การเพิ่มขึ้นของอาชญากรรม	✓			

การทบทวนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนของโคลน	ระดับ			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
	ต่ำ	กลาง	สูง	
ค.2 กิจวัตรประจำวันของคนในชุมชนถูกรบกวน	✓			
ค.3 มลพิษทางเสียง	✓			
ค.4 ความแออัดของชุมชน	✓			
ค.5 ขาดความเป็นส่วนตัว	✓			
ค.6 ขาดโอกาสในการจ้างงานของคนในชุมชน	✓			
ค.7 ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าบ้านและนักท่องเที่ยว		✓		
ง. ลักษณะทางเศรษฐกิจ				
ง.1 ประโยชน์ทางเศรษฐกิจในชุมชน			✓	
ง.2 ขาดศักยภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน	✓			
ง.3 ความต่อเนื่องของเศรษฐกิจและการจ้างงานลดลง	✓			

จากตาราง สามารถอธิบายได้ว่า ชุมชนคลองโคนไม่ได้มีผลกระทบทางลบทางด้านธรรมชาติและลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางสังคม ลักษณะทางเศรษฐกิจในชุมชน แต่การท่องเที่ยวในชุมชนคลองโคนส่งผลทำให้เศรษฐกิจในชุมชนมีการหมุนเวียน เนื่องจากชุมชนมีศักยภาพที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวและสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้ง่าย ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการจัดการโฮมสเตย์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสร้างแนวทางการเป็นโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนในชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ เจ้าของโฮมสเตย์ในชุมชนคลองโคกน พนักงานในโฮมสเตย์ ผู้นำชุมชน รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่สามารถให้ข้อมูลได้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูล และสัมภาษณ์เชิงลึกโฮมสเตย์ จำนวน 5 แห่ง

ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวิเคราะห์ผลงานวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย เอกสารประกอบการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบไปด้วย เจ้าของโฮมสเตย์ในชุมชนคลองโคกน พนักงานในโฮมสเตย์ ผู้นำชุมชน รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่สามารถให้ข้อมูลได้ มีลักษณะการเก็บข้อมูล ใช้วิธีการสังเกตการณ์

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 อัตลักษณ์ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

อัตลักษณ์ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ อัตลักษณ์ทางสังคม อัตลักษณ์ทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ทางสิ่งแวดล้อม อัตลักษณ์ทางสุนทรียศาสตร์ อัตลักษณ์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยในด้านอัตลักษณ์ทางสังคม คือ วิถีชีวิตริมฝั่งคลองของชาวบ้าน ที่มีการใช้การสัญจรทางเรือในลำคลอง และใช้เรือในการสัญจรเพื่อเดินทางไปยังแหล่งเพาะเลี้ยงอนุบาลสัตว์ทะเล แล้วนำกลับมาจำหน่ายที่จุดรับซื้อ

อาหารทะเลของชาวบ้าน อัตลักษณ์ทางเศรษฐกิจ คือ คนในชุมชนมีรายได้จากการเลี้ยงและเก็บอาหารทะเลเพื่อนำไปจำหน่ายยังจุดรับซื้อของชุมชน โดยที่มีการเลี้ยงหอยแครง หอยแมลงภู่ และหอยนางรมที่กลางทะเล เมื่อถึงเวลาที่กำหนดชาวบ้านจะเก็บสัตว์ทะเลมาขายเพื่อสร้างเป็นรายได้ให้กับครอบครัว และยังมีการแปรรูปอาหารทะเล เพื่อทำกะปิคลองโคน อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม คือ มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นหนึ่งเดียว นั่นคือ วัดคลองโคน ชาวบ้านจะมีการทำบุญ ตักบาตร และทำกิจกรรมทางพุทธศาสนา อัตลักษณ์ทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศที่มีป่าโกงกางและแม่น้ำในชุมชนที่สะอาด ปราศจากขยะ และยังมีฝูงลิงที่อาศัยอยู่ในป่าชายเลนเป็นจำนวนมาก อัตลักษณ์ทางสุนทรียศาสตร์ คือ ความงดงามของบ้านเรือนในชุมชนที่ยังคงความเป็นบ้านเรือนไทยแบบโบราณและมีการสัญจรโดยใช้เรือไม้ที่มีมาอย่างยาวนาน อัตลักษณ์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คือ หน่วยงานภาครัฐผู้นำไฟโซล่าเซลล์มาติดตั้งบริเวณทางสาธารณะ และชาวบ้านได้นำไฟโซล่าเซลล์มาใช้ในครัวเรือนเพื่อเป็นการช่วยประหยัดพลังงานไฟฟ้า

1.2 นโยบายการจัดการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานของโฮมสเตย์ ในชุมชนคลองโคน

อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

จากการสัมภาษณ์โฮมสเตย์นั้น พบว่า โฮมสเตย์ในชุมชนยังไม่มีจัดการโฮมสเตย์ที่มีตามมาตรฐาน เนื่องจากขาดความรู้ด้านการโรงแรมและการบริการ และยังขาดนโยบายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานในโฮมสเตย์ที่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน มีเพียงพฤติกรรมในการช่วยการประหยัด และมีการลดการใช้พลังงานเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจ โดยมีกระบวนการดังนี้

1. การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง โดยยึดหลัก 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) ประกอบด้วย การลดการใช้ การนำกลับมาใช้ซ้ำ และการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ โฮมสเตย์มีจัดทำเป็นห้องเก็บขยะโดยจัดทำเป็นหมายเลขและสีของถังขยะ โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ขยะทั่วไป ขยะเศษอาหาร ขยะเป็นพิษ ขยะรีไซเคิล ขยะจากเศษอาหาร ก็จะนำไปทำปุ๋ยหมัก สำหรับขยะรีไซเคิลจะรวบรวมไว้แล้วนำไปขาย เช่น ขวดพลาสติก กระดาษ เป็นต้น

2. การจัดการน้ำ โคมสเตอร์บางแห่งจะมีบ่อดักไขมันใต้อ่างล้างภาชนะในห้องอาหาร มีการดักเก็บกากไขมันเป็นประจำทุกอาทิตย์ และติดตั้งถังดักตะกอน ถังดักไขมัน หรือตะแกรงดักตะกอนบริเวณบ่อที่ปล่อยน้ำเสียจากห้องครัว รวมถึงมีการดักไขมันในห้องครัวลงในบ่อดักไขมัน สำหรับเศษอาหารที่เหลือในห้องอาหารแต่ละวันจะมีการแยกเศษอาหารออกมาทำปุ๋ยหมัก ส่วนโคมสเตอร์ที่ไม่มีบ่อบำบัดน้ำเสียจะปล่อยน้ำเสียงลงท่อระบายน้ำของชุมชน

3. นโยบายด้านพลังงานทางโคมสเตอร์เลือกใช้พลังงานแสงอาทิตย์แผงโซลาร์เซลล์ ทำให้ช่วยประหยัดพลังงาน เช่น หลอดไฟ โทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น เครื่องทำน้ำอุ่น เป็นต้น มีการใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สินค้าที่ผ่านการรับรองจากหน่วยงานและมี ฉลากรับรองแสดงบนบรรจุภัณฑ์ เช่น เครื่องสุขภัณฑ์ในห้องน้ำต้องมีการรับรองฉลากเขียว เครื่องใช้ไฟฟ้าต้องมีฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 เป็นต้น และให้พนักงานของโคมสเตอร์ช่วยกันปิดไฟในพื้นที่ที่ไม่ใช้งาน

4. นโยบายความรับผิดชอบต่อสังคม มีการช่วยเหลือคนในชุมชนให้มีรายได้โดยการให้คนในชุมชนเข้ามาทำงานและนำอาหารทะเลสดมาขายในโคมสเตอร์ อีกทั้งยังมีการส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนโดยให้ลูกค้าที่เข้าพักโคมสเตอร์จะได้รับการพาเที่ยวชมป่าชายเลนพร้อมทั้งได้ปลูกป่าชายเลน โดยทางโคมสเตอร์จะเป็นผู้จัดหาต้นกล้ามาให้ลูกค้าที่ปลูก อีกทั้งยังให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ และหน่วยงานในท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เช่น กิจกรรมสาธิตการปลูกป่าชายเลน กิจกรรมอบรมนักเรียนและนักศึกษาที่มาจากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนคลองโคกลนและการปลูกป่าชายเลน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอนาคตต่อไป

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “แนวทางการจัดการโคมสเตอร์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนคลองโคกลน อำเภอมือเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม” เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษา พบว่า มีแนวทางที่จะนำมาอภิปรายผลเพื่อจะทำให้เกิดผลประโยชน์ต่อการให้ความหมายอัตลักษณ์ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสร้างแนวทางการเป็นโคมสเตอร์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนในชุมชนคลองโคกลน อำเภอมือเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

2.1 อัตลักษณ์ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ชุมชนคลองโคกนควรมีการรักษาอัตลักษณ์ของพื้นที่ไว้ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ (Pritchard, 1998. อ้างใน ศิริลักษณ์, 2556: 4) ที่ได้ศึกษาอัตลักษณ์สถานที่ (Place Identity) เป็นกรอบทฤษฎีเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่และสิ่งที่เป็นอัตลักษณ์เพื่อหาคุณลักษณะที่แท้จริงของสถานที่ในลักษณะความสัมพันธ์ 3 ประการ ได้แก่ 1. ลักษณะทางกายภาพ หมายถึงองค์ประกอบทางโครงสร้างกายภาพ ที่มีรูปแบบปรากฏเด่นชัดภายใน ชุมชน อาจจะเป็นสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะของสถานที่เสมือนเป็นรากเหง้า หรือ DNA ที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น สภาพภูมิทัศน์ แหล่งประวัติศาสตร์ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารและ สิ่งปลูกสร้าง 2. ระบบกิจกรรมบนพื้นที่ หมายถึง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพื้นที่ ซึ่งขึ้นอยู่กับโครงสร้างทาง กายภาพในการรองรับกิจกรรมนั้นๆ ที่เริ่มจากกิจกรรมไปสู่ประเภทกิจกรรมหมายถึงการปฏิบัติที่ชุมชนให้ความสำคัญ และกระทำทั้งในรายวัน และฤดูกาลซึ่งบ่งบอกได้ถึงการประกอบกิจกรรมที่ชัดเจนของผู้คนในชุมชนนั้นๆ 3. สัญลักษณ์ของสถานที่ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ และความสามารถในการรับรู้ความแท้จริง เพื่อใช้ อธิบายลักษณะของสถานที่ได้ถูกต้อง เมื่อมีการอ้างอิงถึงสถานที่นั้นๆ

2.2 นโยบายการจัดการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานของโฮมสเตย์ในชุมชนคลองโคกน อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

โฮมสเตย์ในชุมชนคลองโคกนควรรักษาหลักการจัดการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาปรับใช้ในโฮมสเตย์เพื่อให้เกิดความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและรักษาอัตลักษณ์ของชุมชนไว้ ตามมาตรฐานของ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2562) ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมครอบคลุม 6 ประเด็น ได้แก่ 1) นโยบายด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน 2) การพัฒนาบุคลากรในสถานประกอบการให้เกิดความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานด้านบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สื่อสารข้อมูลและข่าวสารด้านการบริการที่เป็นมิตรกับ

สิ่งแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ และสนับสนุนจากกลุ่มเป้าหมาย 4) การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการจัดซื้อผลิตภัณฑ์คำนึงถึงความเหมาะสมด้านคุณภาพ ราคา ระยะเวลา การส่งมอบสินค้า หรือบริการตามที่กำหนด และการ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกระบวนการผลิต 5) การจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน เน้นการใช้ทรัพยากร อย่างยั่งยืน หรือมีการกำจัดของเสียและมลพิษให้หมดหรือเสื่อมสภาพไป หรือไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม โดยรอบ 6) การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นและชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการกับท้องถิ่นและชุมชน ในพื้นที่ ทั้งการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ในกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องของการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการ จำนวน 10 คน เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสร้างแนวทางการเป็นโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนในชุมชนคลองโคน พบว่ามีอุปสรรค ดังนี้

1) การให้ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

การให้ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐยังมีปัญหาเรื่องการติดต่อ เช่น การนัดเข้าสัมภาษณ์ในวันที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สามารถให้เวลาสัมภาษณ์ได้ในเวลาที่เหมาะสม รวมถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้สถานประกอบการโฮมสเตย์ปิดตัวไปหลายแห่ง เนื่องจากไม่มีนักท่องเที่ยวเข้าพัก จึงทำให้ผู้วิจัยต้องทำการประสานกับเจ้าของธุรกิจโฮมสเตย์ไปหลายครั้งก่อนการสัมภาษณ์

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลยังเกิดความขัดแย้งกันในบางข้อมูล ซึ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางธุรกิจ โดยโฮมสเตย์ขนาดใหญ่จะให้ข้อมูลในเชิงบวก ที่สนับสนุนชุมชนและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่เมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจ้าของโฮมสเตย์ขนาดเล็กพบว่าได้ผลตรงกันข้ามทำให้ข้อมูลที่ได้มีความคลาดเคลื่อน และผู้ประกอบการโฮมสเตย์ยังไม่เข้าใจนโยบายในการบริหารโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่มองว่าได้มีนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องแล้ว ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านปัญหามลพิษต่างๆ จึงเกิดความคลาดเคลื่อนกับข้อมูลงานวิจัยในบางส่วน

บรรณานุกรม

- กรมการท่องเที่ยว. (2559). *คุณสมบัติโฮมสเตย์ไทยเบื้องต้น*. สืบค้น 7 ตุลาคม 2564, จาก https://phangnga.mots.go.th/download/article/article_20190313100042.pdf
- กรมการท่องเที่ยว. (2564). *โฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-Friendly Homestay) Thailand Collection 2021* สืบค้น 10 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.dot.go.th/news/inform/detail/5071>
- กรมควบคุมมลพิษ. (2560). *รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2560*. สืบค้น 7 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.pcd.go.th/publication/3720/>
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2562). *บทวิเคราะห์ธุรกิจ*. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2564, จาก https://www.dbd.go.th/download/document_file/Statistic/2562/T26/T26_201909.pdf
- กรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม. (2562). *รายงานประจำปี 2562* สืบค้น 7 ตุลาคม 2564, จาก https://www.deqp.go.th/?page_id=2892
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2548). *ระเบียบสำนักพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วยการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์*. กรุงเทพฯ.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *สถิติด้านการท่องเที่ยว*. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2564, จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=497
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2562). *แนวโน้มอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยปี 2562*. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2564, จาก https://kasikornbank.com/international-business/th/Thailand/IndustryBusiness/Pages/201901_Thailand_TourismOutlook19.aspx
- ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2546). *มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลธิชา มาลาหอม. (2555). *อัตลักษณ์ชุมชนรากฐานสู่การศึกษา*. วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1(19): 41.

ณัฐชามณูช. (2545). *การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ทัศนคติและแนวโน้มพฤติกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นักรบ ระวีการณ์. (2546). *การพัฒนากระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต*. รายงานการวิจัยการประชุมเชิงปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยมหิดล.

นงลักษณ์ อยู่เย็นดี. (2546). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยว*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นำชัย ทนุผล และคณะ. (2543). *การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนบ้านโป่ง ต.ป่าไผ่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. (2535). เข้าถึงเมื่อวันที่ 22 เมษายน. เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/reg_envi.html

มธุรส ปราปไพรี. (2544). *โฮมสเตย์กับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. จุลสารการท่องเที่ยว. 20(4): 49-54.

ราชกิจจานุเบกษามาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย. (2555). *กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยว มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554*. สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2555/E/>

ลาวัญญ์ วิจารณ์, เจริญวิษณุ ทารแก้ว, และเจริญศรี ก็ประเสริฐทรัพย์. (2540). *มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพมหานคร: อุกาการพิมพ์.

วินัย วีระวัฒนานนท์. (2530). *สิ่งแวดล้อมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ศิริลักษณ์ เมฆอ่อน. (2556). *ผลกระทบการท่องเที่ยวต่ออัตลักษณ์ชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนแหล่งท่องเที่ยวอัมพวา*. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปีที่ 12 (ประจำปี 2556): 4.

ศรีพร สมบุญธรรม. (2536). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. จุลสารการท่องเที่ยว, หน้า 15.

สุณี เสริฐศรี และ ภูเกริก บัวสอน. (2560). *แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม*. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์

โสภารัตน์ จารุสมบัติ. (2551). *นโยบายและการจัดการสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์.

โสภณ พรโชคชัย. (2551). CSR ที่แท้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ส.วีรัชการพิมพ์.

หงสกุล เมสนุกุล. (2555). *การศึกษาแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมของธุรกิจที่พัก ตามมาตรฐานโรงแรมใบไม้สีเขียวของซิกเซ็นส์ ไฮเวย์เกาะยาวน้อย จังหวัดภูเก็ต*. การประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9

อมรรัตน์ วีระสัมฤทธิ์. (2545). *พื้นฐานวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

โฮมสเตย์ไทย. (2561). *มาตรฐานโฮมสเตย์*. สืบค้น 7 ตุลาคม 2564, จาก http://www.homestaythai.net/Home_pages/ReadPage/2/.

Cultured and Creatures. (2560). *เที่ยวปากแม่กลอง กับคนคลองที่ 'คลองโคน'*. สืบค้น 1 มีนาคม 2564, จาก <http://www.culturedcreatures.co/%E0%B8%84%E0%B8%A5%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%99-%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A3/>

Hatton, M.J. (1999). *Community-Based Tourism in the Asia-Pacific*. Ontario: School of Media Studies at Humber College.

Ministry of Tourism and Sports. (2017). *Strategy of the Ministry of Tourism and Sports, Issue 4 (2017-2021)*. Retrieved 2019, June 15, from https://www.mots.go.th/download/article/article_20171201174031.pdf (in Thai)

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์วิจัย

เรื่อง แนวทางการจัดการโฮมสเตย์อย่างยั่งยืน

กรณีศึกษา ชุมชนคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ชื่อผู้วิจัย นางสาวทิพย์กนก เวียงคำ

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

โฮมสเตย์.....

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

หัวข้อที่สัมภาษณ์ 1. ประวัติของโฮมสเตย์

2. โฮมสเตย์มีนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมหรือไม่ อย่างไร
3. โฮมสเตย์มีแผนการดำเนินงานเพื่อลดการใช้สิ่งแวดล้อมและพลังงานหรือไม่
4. โฮมสเตย์มีวิธีบำบัดน้ำเสียอย่างไร
5. พนักงานมีส่วนร่วมในการประหยัดน้ำและพลังงานอย่างไร
6. โฮมสเตย์มีการแยกขยะ ลดขยะจากเศษอาหารอย่างไร
7. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโฮมสเตย์มีอะไรบ้าง

คู่มือสำหรับจัดเตรียมเอกสารเพื่อขอรับการประเมิน
โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
(Green Hotel)

เกณฑ์การบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการประเภทโรงแรม ครอบคลุมรายละเอียด
ด้านต่างๆ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 นโยบายด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม :

หมายถึง หลักการหรือวิธีปฏิบัติที่สถานประกอบการใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการบริการที่เป็นมิตร
กับสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์พลังงาน การ
มีส่วนร่วมกับท้องถิ่นและชุมชน เป็นต้น โดยผู้บริหาร และพนักงานร่วมดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และ
เป้าหมายที่กำหนดไว้

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาบุคลากร :

หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนให้บุคลากรในสถานประกอบการ
เกิดความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดซื้อจัด
จ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์พลังงาน การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นและชุมชน
 เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานและให้มีการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ 3 การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ :

หมายถึงการสื่อสารข้อมูล และข่าวสารด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตร
กับสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์พลังงาน การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นและชุมชน เป็นต้นไปสู่
กลุ่มเป้าหมาย (ผู้บริหาร พนักงาน และผู้ใช้บริการ) เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดี ความร่วมมือ และสนับสนุน
จากกลุ่มเป้าหมาย และเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสถานประกอบการ

ประเด็นที่ 4 การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม :

หมายถึง การจัดซื้อหรือจัดจ้างผลิตภัณฑ์หรือบริการ ซึ่งคำนึงถึงความเหมาะสมด้านคุณภาพ ราคา ระยะเวลา
การส่งมอบสินค้าหรือบริการตามที่กำหนด และการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการผลิตและบริการ
โดยพิจารณาตลอดทั้งวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว

ประเด็นที่ 5 การจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน :

หมายถึง การดำเนินงานใดๆ ที่สามารถใช้ทรัพยากรได้แบบยั่งยืน หรือมีการกำจัดของเสียและมลพิษให้หมดไป
หรือเสื่อมสภาพไป หรือไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมโดยรอบ เช่น การลดการใช้น้ำ การอนุรักษ์พลังงาน
การจัดการพื้นที่สีเขียว การบำบัดน้ำเสีย การลดและกำจัดขยะ การป้องกันมลภาวะทางอากาศและเสียง อาชีว
อนามัยและความปลอดภัย

ประเด็นที่ 6 การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นและชุมชน :

หมายถึง การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการกับท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่ ทั้งการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ในกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อม และการสร้างคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หรือศิลปวัฒนธรรม หรือเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นต้น

โดยมีรายละเอียดตัวชี้วัดที่ใช้พิจารณาตรวจประเมิน ดังนี้

ประเด็น/ตัวชี้วัด
ประเด็นที่ 1 นโยบายด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
1.1 การกำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
1) มีการจัดทำนโยบายและเป้าหมายด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นและชุมชน เป็นต้น
2) มีการประกาศนโยบาย/เป้าหมายให้ผู้บริหาร พนักงาน และผู้รับบริการ รับทราบอย่างทั่วถึง
3) มีการดำเนินการตามนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม
4) ผลสำเร็จของการดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด
1.2 การกำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านการอนุรักษ์พลังงาน
1) มีการจัดทำนโยบายและเป้าหมายด้านการอนุรักษ์พลังงาน
2) มีการประกาศนโยบาย/เป้าหมายให้ทราบอย่างทั่วถึง
3) มีการดำเนินการตามนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม
4) ผลสำเร็จของการดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด
1.3 การแต่งตั้งผู้บริหารร่วมรับผิดชอบด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
1.4 การแต่งตั้งคณะทำงานด้านสิ่งแวดล้อม “Green Team” และมีการกำหนดความรับผิดชอบของแต่ละแผนกเพื่อรองรับการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
1) มีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2) มีการประกาศให้รับทราบโดยทั่วกัน
3) มีองค์ประกอบครอบคลุมเจ้าหน้าที่จากทุกแผนก
1.5 มีการประชุมเพื่อกำหนดทิศทางกิจกรรม แผนงานและการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
ประเด็นที่ 2 การพัฒนาบุคลากร
2.1 มีการจัดอบรมให้กับพนักงาน และหรือส่งพนักงานไปอบรมเรื่องการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการ ประเภทโรงแรม
2.2 ร้อยละของพนักงานที่ได้รับการอบรมเมื่อเทียบกับจำนวนพนักงานทั้งหมด
2.3 มีการจัดการศึกษา/ดูงานให้กับคณะทำงานด้านสิ่งแวดล้อม “Green Team” เรื่องการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการ ประเภทโรงแรม

ประเด็น/ตัวชี้วัด
2.4 ร้อยละของคณะทำงานด้านสิ่งแวดล้อม “Green Team” ที่ได้รับการศึกษา/ดูงาน ภายใน 1 ปี
ประเด็นที่ 3 การรณรงค์ประชาสัมพันธ์
3.1 พนักงาน
1) ในรอบปีที่ผ่านมา มีการประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรม ผ่านสื่อประเภทต่างๆ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ จดหมายเวียนเสียงตามสาย จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ นิทรรศการ เป็นต้น
2) ในรอบปีที่ผ่านมา มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ เพื่อสร้างความรู้ ความตระหนัก และจิตสำนึกในการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
3) พนักงานมีความรู้เกี่ยวกับการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรม
3.2 ผู้ใช้บริการทั่วไป
1) มีการรณรงค์/ ขอความร่วมมือเกี่ยวกับการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านโปสเตอร์ แผ่นพับ การ์ดหรือสติ๊กเกอร์ในห้องพัก กระดาษเอกสาร หรือนิทรรศการ
2) การให้ความรู้ด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแก่ผู้บริการทั่วไป เช่น สื่อประชาสัมพันธ์ทั่วไป หรือสื่อให้ความรู้เชิงลึก
ประเด็นที่ 4 การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
4.1 มีการใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาจากผลิตภัณฑ์ที่มีการแสดงฉลากหรือข้อเท็จจริงของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น ฉลากเขียว ฉลาก eco product และหรือผลิตภัณฑ์ที่ทางโรงแรมผลิตเอง เช่น EM น้ำยาล้างจาน เป็นต้น
4.2 มีการคัดเลือกและซื้อผลิตภัณฑ์หรือวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น หรือในจังหวัดที่สถานประกอบการตั้งอยู่ โดยแบ่งเป็น ข้าว อาหารสด อาหารแห้ง ผัก และผลไม้
4.3 มีการรายงานข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมต่อผู้บริหารของโรงแรม
ประเด็นที่ 5 การจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน
5.1 การจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ
1) มีกิจกรรมการลดการใช้น้ำสำหรับผู้บริการและพนักงานในสถานประกอบการ
1.1) มีการจัดบริการน้ำดื่มในขวดแก้วหรือเหยือกพร้อมแก้วเปล่า ให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุม แทนการเติมน้ำในแก้วเตรียมไว้ เพื่อลดการสูญเสียน้ำกรณีผู้มาประชุมไม่ครบตามจำนวนที่ระบุไว้
1.2) ส่งเสริมให้การรณรงค์การปิดน้ำทุกครั้งหลังใช้เสร็จ
1.3) รณรงค์ให้ผู้มาใช้บริการ ใช้ผ้าเช็ดตัว ผ้าปูที่นอนและปลอกหมอนซ้ำ กรณีที่มีการพักมากกว่า 1 คืน
1.4) มีการติดตามตรวจสอบอุปกรณ์และระบบท่อภายในโรงแรมอย่างต่อเนื่อง
2) มีการใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำ หรือการจัดการน้ำในบริเวณต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานประกอบการ
2.1) มีการติดตั้งและใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำ เช่น ติดอุปกรณ์เพิ่มแรงดันอากาศ ตัว Sensor ในสุขภัณฑ์ต่าง ๆ หรือสุขภัณฑ์ประหยัดน้ำ เป็นต้น
2.2) มีการติดตั้งมาตรวัดน้ำ (Sub Meter) เพิ่มจากที่ติดตั้งโดยการประปา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อ

ประเด็น/ตัวชี้วัด
ติดตามปริมาณการใช้ (พื้นที่ใช้น้ำหลัก)
2.3) มีการควบคุมการรดน้ำสนามหญ้าและพืชพรรณในช่วงเวลาที่เหมาะสม
3) มีการนำน้ำที่ผ่านการใช้แล้ว หรือน้ำที่ผ่านการบำบัดฟื้นฟูคุณภาพแล้วมาใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมและปลอดภัย เพื่อลดการใช้น้ำ
3.1) ใช้น้ำรดต้นไม้ในพื้นที่โรงแรม
3.2) ใช้น้ำล้างพื้นที่ หรือชำระล้างสิ่งสกปรก
3.3) ใช้น้ำในสุขภัณฑ์ของพนักงาน
4) มีการรายงานข้อมูลสถิติการใช้น้ำหรือค่าใช้จ่ายที่เป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการติดตามการใช้น้ำหรือการอนุรักษ์น้ำต่อผู้บริหาร
5) ร้อยละของการลดการใช้น้ำ (ลบ.ม.ต่อผู้เข้าพัก (guest night) ต่อปี)
5.2 การจัดการน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ
1) มีการจัดการเศษอาหาร น้ำมันและไขมันก่อนเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพ
1.1) มีตะแกรงดักเศษอาหาร
1.2) มีบ่อดักไขมันที่เหมาะสม
1.3) มีการดักและทำความสะอาดเศษอาหาร และไขมันออกจากตะแกรงดักขยะ/บ่อไขมันอย่างสม่ำเสมอ
1.4) มีการนำเศษอาหาร น้ำมันและไขมันในห้องอาหารไปกำจัดอย่างถูกต้อง
2) ระบบบำบัดน้ำเสีย หรือวิธีการจัดการน้ำเสียที่เหมาะสม
2.1) มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือวิธีการจัดการน้ำเสียที่เหมาะสมต่อขนาดและกิจกรรมของสถานประกอบการ ที่สามารถบำบัดน้ำเสียได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ
2.2) มีผลการตรวจสอบ ปรับปรุง ซ่อมแซม ระบบบำบัดน้ำเสียให้สามารถใช้งานได้ดี และมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
2.3) มีผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้งที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด
2.4) มีผลการตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำเสีย อย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของน้ำเสียไปยังแหล่งน้ำอื่น
2.5) มีการใช้ประโยชน์จากระบบบำบัดน้ำเสีย เช่น ตะกอน หรือ การผลิตก๊าซชีวภาพ เป็นต้น
5.3 การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ
1) มีกิจกรรมตามหลัก ๓ R คือ ลดการเกิดขยะ (Reduce) การนำไปใช้ซ้ำ (Reuse) และการคัดแยกเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ (Recycle)
1.1) มีการดำเนินการลดการเกิดขยะ (reduce) สำหรับผู้ใช้บริการ พนักงาน และผู้ผลิตสินค้าที่ให้บริการให้กับโรงแรม (Supplier)
1.1.1) ตกแต่งสถานที่โดยใช้ไม้ประดับที่ปลูกในกระถาง หรือถุงเพาะชำ แทนการใช้ดอกไม้สดเพื่อลดปริมาณขยะ และสามารถหมุนเวียนกลับมาใช้ได้อีก
1.1.2) ลดการใช้โฟมและพลาสติก โดยใช้วัสดุหรืออุปกรณ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ในการตกแต่งสถานที่

ประเด็น/ตัวชี้วัด

- 1.1.3) จัดมุมเครื่องดื่มและอาหารวางเพื่อใหญ่เขารวมการประชุมบริการตัวเอง
 - 1.1.4) ใช้งานของที่คงทนถาวรและสามารถนำกลับมาใช้ใหม่แทนวัสดุจำพวกโฟมพลาสติก หรือ กระดาษ เป็นต้น
 - 1.1.5) บริการน้ำดื่มด้วยขวดแก้ว แทนขวดพลาสติกในห้องพัก
 - 1.1.6) จัดเตรียมภาชนะเพื่อรองรับแผนพับ ใบปลิว หรือเอกสารต่างๆ ที่ผู้ร่วมประชุม/สัมมนาไม่ต้องการบริเวณทางออก เพื่อนำไปใช้เป็นกระดาษรีไซเคิล (Recycled Paper) หรือมีระบบการจัดการกระดาษจากผู้เข้าร่วมสัมมนา/ประชุมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์
 - 1.1.7) เลือกใช้วัสดุธรรมชาติที่ย่อยสลายได้เป็นวัสดุที่ใช้แล้วทิ้ง เช่น ใบตอง กระดาษหรือพลาสติกที่สังเคราะห์จากพืชธรรมชาติ
 - 1.1.8) จัดให้มีภาชนะแยกเศษอาหาร เครื่องดื่ม เพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ประโยชน์หรือกำจัด
 - 1.1.9) ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ผ้าแทนกระดาษทั้งในห้องครัว และห้องอาหาร
 - 1.1.10) มีการประสานงานกับบริษัทคู่ค้า (Supplier) ในการจัดซื้อผัก ผลไม้ท้องถิ่นที่ได้รับการตัดแต่งเรียบร้อย เพื่อลดการเกิดขยะ
 - 1.1.11) มีการใช้ผ้าเช็ดมือ หรือเครื่องเป่าลม เพื่อลดการใช้กระดาษในห้องสุขา
 - 1.1.12) มีการใช้ถุงผ้าเพื่อใส่ผ้าที่ส่งซักจากห้องพักรู้ใช้บริการแทนการใส่ถุงพลาสติกที่ใช้แล้วทิ้ง
-
- 1.2) มีการใช้ซ้ำ (reuse) สำหรับผู้ใช้บริการและพนักงานในโรงแรม
 - 1.2.1) มีการใช้กระดาษชำระภายในสำนักงาน หรือแต่ละแผนก
 - 1.2.2) มีการเลือกใช้งานที่สามารถใช้ซ้ำ หรือลดการใช้บรรจุภัณฑ์หรือเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่ส่งคืนผู้ผลิตได้เพื่อลดปริมาณขยะ เช่น ใช้เซ่ง กล่อง หรือตะกร้า เป็นต้น
 - 1.2.3) มีการมอบหรือบริจาคสิ่งของที่เลิกใช้งานแล้วของโรงแรมให้แก่พนักงานหรือองค์กรสาธารณะในท้องถิ่นเพื่อใช้ซ้ำ
 - 1.2.4) มีการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถเติมใหม่ได้ แทนการใช้หมดแล้วทิ้ง เช่น การใช้ขวดบ่มใส่แชมพู สบู่
-
- 1.3) มีการคัดแยกเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ (recycle) สำหรับผู้ใช้บริการและพนักงานภายใน สถานประกอบการ
 - 1.3.1) คัดแยกประเภทสำหรับขยะรีไซเคิล (Recyclable Waste) ขยะเศษอาหาร ขยะอันตรายและขยะมูลฝอยทั่วไป และเก็บรวบรวมอย่างถูกต้อง
 - 1.3.2) มีการคัดแยกและนำมูลฝอยอินทรีย์ไปใช้ประโยชน์ เช่น ทำปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักชีวภาพ
 - 1.3.3) มีการคัดแยกขยะรีไซเคิลและส่งขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าในท้องถิ่น
 - 1.3.4) มีการคัดแยก รวบรวม และจัดเก็บขยะอันตราย อย่างปลอดภัย
-
- 2) มีระบบการรวบรวมและส่งขยะกำจัดอย่างเหมาะสม
 - 2.1) มีการรวบรวมขยะ เพื่อรอการเก็บขนของเทศบาล/ผู้รับจ้างก่อนนำไปกำจัดอย่างเหมาะสม
 - 2.2) ไม่มีขยะตกค้างภายในพื้นที่สถานประกอบการ
 - 2.3) ไม่มีการเผาขยะภายในพื้นที่
 - 2.4) มีการส่งขยะให้ อปท./ผู้รับจ้าง กำจัดอย่างถูกหลักวิชาการ

ประเด็น/ตัวชี้วัด
2.5) มีการติดตาม/ตรวจสอบ การกำจัดขยะของ อปท./ผู้รับจ้าง ให้มีการจัดการอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ
3) มีการรายงานข้อมูล/สถิติด้านการจัดการขยะต่อผู้บริหาร
4) ความสามารถในการลดปริมาณขยะภายในสถานประกอบการก่อนที่จะส่งกำจัดได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี (รวมขยะอินทรีย์) (กิโลกรัมต่อผู้เข้าพัก(guest night))
5.4 การจัดการพลังงานที่มีประสิทธิภาพ
1) มีกิจกรรมการลดการใช้พลังงานในสถานประกอบการ
1.1) มีการกำหนดและปรับตั้งอุณหภูมิเครื่องปรับอากาศไว้ที่ 25 องศาเซลเซียส ในส่วนสำนักงานและห้องประชุม
1.2) มีการดูแล บำรุงรักษา อุปกรณ์แสงสว่างภายในโรงแรมให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยสม่ำเสมอ
1.3) มีการตรวจสอบและลดการใช้แสงสว่างที่ไม่จำเป็น
1.4) มีการควบคุมและป้องกันความเย็นรั่วไหลออกสู่พื้นที่ด้านนอกห้องหรืออาคาร
1.5) มีการปรับลดพื้นที่ปรับอากาศ เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน เพิ่มการถ่ายเทอากาศและรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น ห้องอาหาร พื้นที่ส่วนต้อนรับ หรือห้องออกกำลังกาย เป็นต้น
1.6) มีการใช้ถ่านไฟฉายชนิดที่ชาร์จไฟใหม่ได้แทนชนิดที่ใช้แล้วทิ้ง เพื่อลดปริมาณของเสีย และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
1.7) จัดให้มีชุดปฏิบัติงานของพนักงานซึ่งเหมาะสม สัมกับภาวะอากาศในท้องถิ่น และฤดูกาล
1.8) มีการใช้ร่มเงาของพรรณพืชช่วยลดการถ่ายเทความร้อนจากภายนอกอาคารเข้าสู่ตัวอาคารของโรงแรม
1.9) มีการตรวจสอบและทำความสะอาดคอมเพรสเซอร์ และภายในเครื่องทำน้ำแข็ง และตู้แช่สม่ำเสมอ
2) มีการใช้เทคโนโลยีหรืออุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงานในบริเวณต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานประกอบการ
2.1) ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าประหยัดพลังงานและมีประสิทธิภาพสูง เช่น หลอดประหยัดไฟ เครื่องปรับอากาศเบอร์ 5 การเปลี่ยนเป็นหลอด LED เป็นต้น
2.2) การติดตั้งและใช้อุปกรณ์ควบคุมการใช้ไฟฟ้าในห้องพักของโรงแรม เมื่อไม่มีผู้พักในห้องพัก
2.3) มีการติดตั้งและใช้สวิทช์ตั้งเวลาเพื่อควบคุมการใช้พลังงานเพื่อแสงสว่างภายในอาคาร
2.4) มีการติดตั้งและใช้โคมแสงสว่างประสิทธิภาพพลังงาน (Energy Efficient Light Reflector) ภายในโรงแรม
2.5) มีการปรับเปลี่ยนการควบคุมความเข้มของแสงจากการใช้อุปกรณ์หรือไฟ มาเป็นการควบคุมด้วยการเปิด-ปิดสวิทช์ เพื่อลดความสว่างของพื้นที่ ที่ไม่มีความจำเป็น
2.6) มีการออกแบบปรับปรุง ก่อสร้างและใช้วัสดุประกอบอาคารที่จะช่วยป้องกันมิให้มีการสูญเสียความเย็นออกนอกอาคาร
2.7) มีการผลิตพลังงานทดแทนการใช้ไฟฟ้า เช่น ติดตั้งแผง Solar cell หรือผลิต Biogas จากขยะ/น้ำเสีย เป็นต้น
2.8) จัดให้มีการใช้เครื่องซักผ้าและอบผ้าให้สอดคล้องกับเวลาที่ต้องซักในแต่ละวัน (เฉพาะโรงแรมที่มีเครื่องซัก)

ประเด็น/ตัวชี้วัด
<p>ผ้าความจุ 25 กิโลกรัมขึ้นไป)</p> <p>2.9) มีการติดตั้งวาล์วและมีการควบคุมการเปิด-ปิด ใช้น้ำไปยังห้องซักรีด ให้สอดคล้องกับช่วงเวลาการซักรีด (เฉพาะโรงแรมที่มีเครื่องซักผ้าความจุ 25 กก.ขึ้นไป)</p>
<p>3) มีการประหยัดพลังงานของผู้เข้าพัก/พนักงานในการเดินทาง</p> <p>3.1) มีหอพักพนักงาน</p> <p>3.2) จัดให้มีรถรับส่งผู้ให้บริการ/พนักงานจากที่พักมายังโรงแรม เพื่อส่งเสริมการเดินทางเป็นหมู่คณะ และการใช้รถร่วมกัน</p> <p>3.3) พนักงานหรือผู้ให้บริการเดินทางโดยบริการสาธารณะ</p> <p>3.4) มีการใช้พลังงานทดแทนในการเดินทางเพื่อลดมลภาวะ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายในโรงแรม เช่น จัดให้มีรถจักรยาน รถพลังงานไฟฟ้าหรือพลังงานทดแทน เพื่อให้บริการแก่ผู้ให้บริการ/พนักงาน</p>
<p>4) มีการรายงานข้อมูล/สถิติการใช้พลังงาน หรือค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน เพื่อประโยชน์ในการติดตามการใช้ หรือการลดใช้พลังงานต่อผู้บริหาร</p>
<p>5) มีความสามารถในการลดการใช้พลังงานได้ เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนเดียวกันของแต่ละปี (หน่วยไฟฟ้า / ผู้เข้าพัก (guest night))</p>
<p>5.5 การจัดการอากาศและเสียง</p>
<p>1) มีการจัดการพื้นที่เพื่อป้องกันเสียงรบกวนจากสถานประกอบการสู่ภายนอก</p> <p>1.1) มีการลด และป้องกันมิให้เสียงจากการทำกิจกรรมต่างๆ ออกสู่ผู้ให้บริการและชุมชนภายนอก</p> <p>1.2) มีการติดตาม ตรวจสอบ และป้องกันเสียงจากการดำเนินงาน/กิจกรรม รวมทั้งการปรับปรุง/ก่อสร้างของโรงแรม เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ชุมชนข้างเคียง</p> <p>1.3) มีการควบคุมระดับเสียงของเครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น สุขภัณฑ์ และลิฟต์ ไม่เกิดความรำคาญแก่ผู้ให้บริการ</p>
<p>2) การป้องกันกลิ่น คิวินและฝุ่นละออง</p> <p>2.1) ส่งเสริมการใช้สารสกัดจากธรรมชาติในการปรับกลิ่น สารฆ่าแมลงหรือล้างทำความสะอาดภายในสถานประกอบการ โดยต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองด้านสิ่งแวดล้อม</p> <p>2.2) จัดหรือกำหนดให้มีการป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง สารละลาย สารระเหยจากการก่อสร้าง หรือตัดแปลงอาคาร (หากมี) ผู้ให้บริการและพนักงาน</p> <p>2.3) มีการควบคุมมลพิษจากการเผาไหม้ของรถยนต์ จักรยานยนต์ เครื่องตัดหญ้า มิให้เข้าสู่อาคาร</p> <p>2.4) กำหนดให้มีการห้ามใช้โฟม สเปรย์จากกระป๋องอัดแรงดัน และสารละลายที่เป็นสารประกอบ CFC</p>
<p>2.5) มีการกำหนดพื้นที่และติดป้ายห้ามสูบบุหรี่ตามกฎหมายรณรงค์การลดสูบบุหรี่ทั้งพนักงานและผู้ให้บริการอย่างชัดเจน</p>
<p>5.6 อาชีวอนามัยและความปลอดภัย</p>
<p>1) มีการใช้สารเคมี วัตถุอันตราย หรือวัตถุมีพิษ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p>
<p>2) มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอัคคีภัยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ถังดับเพลิงแบบมือถือ (ถังฉีดดับเพลิง) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ถังเขียว) เป็นต้น และ/หรือมีการจัดเตรียมระบบป้องกันอัคคีภัยที่เหมาะสม</p>

ประเด็น/ตัวชี้วัด
3) มีการอบรมและซ้อมป้องกันอัคคีภัยทุกปีตามที่กฎหมายกำหนด
4) มีระบบตรวจป้องกันและรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพตลอด 24 ชั่วโมง เช่น พนักงานรักษาความปลอดภัย กล้องวงจรปิด หรือการสื่อสารผ่านลำโพง เป็นต้น
5) มีระบบการติดตามตรวจสอบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
5.7 การจัดการพื้นที่สีเขียวและภูมิทัศน์
1) มีพื้นที่ว่าง หรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในสถานประกอบการ
1.1) จัดให้มีพื้นที่ว่างหรือพื้นที่ที่ไม่มีอาคารปกคลุมมากกว่าร้อยละ 30 ของพื้นที่โรงแรม
1.2) จัดให้มีพื้นที่ปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่โรงแรม และ/หรือเหมาะสมกับสภาพของโรงแรม
2) มีการปลูกต้นไม้ที่ทำได้ง่ายในท้องถิ่น และมีการใช้ประโยชน์ในการตกแต่งพื้นที่โรงแรม หรือมีการขยายกล้าไม้เพื่อเพาะปลูกในโรงแรม
ประเด็นที่ 6 การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นและชุมชน
6.1 มีพนักงานที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดที่สถานประกอบการตั้งอยู่ หรือส่งเสริมให้พนักงานมีการย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาภายใน อปท. ที่โรงแรมตั้งอยู่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10
6.2 มีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมของท้องถิ่นและชุมชนด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม หรืออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เช่น
1) ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น การรักษาความสะอาด การจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย เป็นต้น
2) ด้านอนุรักษ์/ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การดูแลรักษาป่าไม้ /ทรัพยากรชายฝั่ง หรือ การฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เป็นต้น
6.3 มีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมของท้องถิ่นและชุมชนด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประเพณีหรือศิลปวัฒนธรรม หรือเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
1) ด้านประวัติศาสตร์ เช่น การอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น
2) ด้านเอกลักษณ์ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม เช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร เป็นต้น
6.4 มีการใช้ผลิตภัณฑ์ภายในโรงแรม/ของที่ระลึกที่เป็นของพื้นเมืองหรือหาได้ในท้องถิ่น แต่ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์จากป่าหรือทะเล

คู่มือสำหรับจัดเตรียมเอกสาร เพื่อขอรับการประเมินโครงการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ของสถานประกอบการประเภทโรงแรม

ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ควรจัดทำเอกสารแล้วเรียงตามตัวชี้วัดดังนี้

ประเด็นที่ 1 นโยบายด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.1 การกำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ควรนำเสนอในรูปแบบของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (พิจารณาจากตัวชี้วัดที่ให้ไว้) พร้อมกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน เช่น ระยะเวลาที่ดำเนินการแล้วเสร็จ หรือร้อยละของปริมาณงานที่จะดำเนินการให้แล้วเสร็จ ทั้งนี้นโยบายที่ประกาศออกมา ต้องการมีลงนามของผู้มีอำนาจ เช่น กรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการทั่วไป เป็นต้น

1.2 การกำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านการอนุรักษ์พลังงาน

สำหรับโรงแรมที่เข้าข่ายเกณฑ์อาคารอนุรักษ์พลังงานของกระทรวงพลังงาน และมีการกำหนดนโยบายและดำเนินกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์พลังงานของโรงแรมอยู่แล้ว สามารถใช้เอกสารและกิจกรรรมที่ดำเนินการนำเสนอต่อคณะกรรมการฯ ในประเด็นอนุรักษ์พลังงานนี้ได้

สำหรับโรงแรมที่ไม่เข้าข่ายต้องจัดทำรายงานอนุรักษ์พลังงานเสนอต่อกระทรวงพลังงาน สามารถรวมนโยบาย เป้าหมาย และกิจกรรมด้านการอนุรักษ์พลังงาน ไว้พร้อมกับนโยบายด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในประเด็นที่ 1.1 ได้

1.3 การแต่งตั้งผู้บริหารร่วมรับผิดชอบด้านการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.4 การแต่งตั้งคณะทำงานด้านสิ่งแวดล้อม “Green Team” พร้อมกำหนดความรับผิดชอบของแต่ละแผนก เพื่อรองรับการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

นำเสนอในรูปแบบของคำสั่งแต่งตั้งที่มีผู้มีอำนาจลงนาม (คล้ายประเด็นของนโยบาย) และ/หรือแผนภูมิแสดงหน้าที่การทำงานของแต่ละบุคคล (แผนกต่างๆ)

1.5 มีการประชุมเพื่อกำหนดทิศทางกิจกรรม แผนงานและการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

นำเสนอในรูปแบบของตารางสรุปการประชุมที่เคยดำเนินการ พร้อมการลงนามในเอกสารของผู้ที่มีอำนาจ ดังตัวอย่าง (อาจจะมีแฟ้มเอกสารรายงานการประชุม สรุปการประชุมที่เคยทำไว้แล้ว เสนอให้คณะกรรมการฯ เห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น)

วันเดือนปี	เวลา	รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม	ประเด็นการประชุม	ผลการประชุม
1 กพ. 2559	09.00 – 10.00 น.	1. นาย 2. นส. 3. นาย	1. เตรียมจัดอบรมเรื่อง การบริการที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมให้กับ พนักงาน 2. การเปลี่ยนหลอดไฟให้ เป็นหลอด LED	จัดวันที่ 15 กพ. 2556 โดยแผนกบุคคลเป็น ผู้จัดการอบรม เปลี่ยนเพิ่มเติมอีก 50 หลอด คิดเป็นร้อยละ 45
7 กพ. 2559				

.....
ลายเซ็นผู้มีอำนาจ

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การอบรม สัมมนา ทั้งประเภทจัดโดยหน่วยงานภายนอก หรือโรงแรม/
เครือ จัดหลักสูตรอบรมภายในก็ได้ แต่พิจารณาเฉพาะหัวข้อหรือหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการบริการที่เป็นมิตร
กับสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์พลังงาน และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

นำเสนอในรูปแบบตารางสรุปผลการจัดอบรม/ศึกษาดูงานโดยแยกเป็นส่วนของพนักงาน และคณะทำงาน Green
team ดังตาราง พร้อมผู้มีอำนาจลงนาม หากเป็นโรงแรมที่มีพนักงานจำนวนมาก มีแผนการอบรม/สัมมนาอยู่
เป็นประจำ ทั้งการอบรมกับหน่วยงานภายนอก และการอบรมภายในโรงแรมหรือภายในเครือ สามารถสรุปแยก
ตารางรายการอบรม/สัมมนา ดังตัวอย่างข้างล่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ตารางรายการฝึกอบรมหรือสัมมนาของพนักงานที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก

วันเดือน ปี	เวลา	หลักสูตร	หน่วยงานที่จัดการ อบรม	จำนวน ผู้เข้าร่วม (คน)	ร้อยละเมื่อเทียบกับ จำนวนพนักงานทั้งหมด
15 ก.พ. 2559	09.00 – 12.00 น.	การคัดแยก ขยะ	กรมส่งเสริม คุณภาพสิ่งแวดล้อม	10	5
19 ก.พ. 2559	13.00 – 16.00 น.	การจัดการน้ำ เสียในโรงแรม	เมืองพัทยา	5	1

.....
ลายเซ็นผู้มีอำนาจ

ตัวอย่าง ตารางรายการฝึกอบรมของพนักงานภายในโรงแรม

วันเดือนปี	เวลา	หลักสูตร	วิทยากร	จำนวนผู้เข้าร่วม (คน)	ร้อยละของจำนวนพนักงานทั้งหมด
4 ส.ค. 2559	09.00 – 12.00 น.	การจัดการ ขยะในโรงแรม	ผู้จัดการแผนก ฝึกอบรม	60	75
29 ก.ย. 2559	13.00 – 16.00 น.	การประหยัด พลังงาน ภายในโรงแรม	หัวหน้าฝ่ายช่าง	50	62.5

.....
ลายเซ็นผู้มีอำนาจ

ตัวอย่าง ตารางรายการศึกษา/ดูงานของคณะทำงาน Green Team

วันเดือนปี	เวลา	สถานที่ดูงาน	จำนวนผู้เข้าร่วม (คน)	ร้อยละของจำนวนคณะทำงาน Green Team

.....
ลายเซ็นผู้มีอำนาจ

ประเด็นที่ 3 การรณรงค์ประชาสัมพันธ์

3.1 การประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรม

ควรแสดงภาพถ่ายสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ รวมถึงวิธีการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ หรือวารสาร/จดหมายข่าวภายในเครือ หรือนำตัวอย่างสื่อมาให้คณะกรรมการฯ ได้พิจารณา หรือพาดฉะกรรมการฯ เยี่ยมชม (ทั้งในส่วนพนักงาน/ผู้ใช้บริการ)

3.2 การจัดกิจกรรมรณรงค์ เพื่อสร้างความรู้ ความตระหนัก และจิตสำนึก

ควรแสดงภาพถ่ายการประชาสัมพันธ์หรือการดำเนินกิจกรรมรณรงค์ ทั้งที่เป็นการรณรงค์กับบุคลากรของโรงแรมหรือในเครือ และการรณรงค์กับบุคคลภายนอก อาจสรุปเป็นตารางคล้ายกับการอบรม/ศึกษาดูงาน (ในประเด็นที่ 2) ดังตัวอย่างข้างล่างต่อไปนี้

วันเดือนปี	เวลา	กิจกรรม	สถานที่	จำนวนผู้เข้าร่วม (คน)	ร้อยละของจำนวนพนักงานทั้งหมด
15 ก.พ. 2559	09.00 – 12.00 น.	เก็บขยะชายหาด	บริเวณหน้าโรงแรม	20	10
19 ก.พ. 2559	13.00 – 16.00 น.	ปลูกต้นไม้	สวนลุมพินี	10	4

.....
ลายเซ็นผู้มีอำนาจ

ประเด็นที่ 4 การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4.1 มีการใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สินค้าที่ผ่านการรับรองจากหน่วยงานและมีฉลากรับรองแสดงบนบรรจุภัณฑ์ ตัวอย่างฉลากและเว็บไซต์เพื่อสืบค้นรายการสินค้า ดังแสดงต่อไปนี้

ตัวอย่าง ฉลากรับรองสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ฉลากเขียว

http://www.tei.or.th/greenlabel/th_index.html

หรือเว็บไซต์ ตะกร้าเขียว

<http://ptech.pcd.go.th/gp/>

ฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5

<http://labelno5.egat.co.th/new58/>

ฉลากประสิทธิภาพสูง (Energy Saving)

<http://www4.dede.go.th/dede/images/stories/bos0.pdf>

ฉลากลดคาร์บอน

<http://www.tei.or.th/carbonreductionlabel/rule.html>

ฉลากลดโลกร้อน

http://thaicarbonlabel.tgo.or.th/reduction_approval/reduction_approval.pnc

ควรสรุปรายการสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีการใช้ภายในโรงแรม จัดทำเป็นตารางรายการดังตัวอย่างแสดงต่อไปนี้ อาจถ่ายรูปสินค้าที่ใช้งานและมีฉลากรับรอง ระบุลงในตารางเพื่อนำเสนอให้คณะกรรมการฯ ได้พิจารณา

ตัวอย่าง ตารางรายการการใช้สินค้าของโรงแรมในแต่ละปี (จากทุกแผนก)

รายการ	ฉลากเขียว	ประหยัดไฟเบอร์ 5	Energy Saving	ฉลากลดคาร์บอน	ผลิตใช้เอง	มาตรฐานอื่นๆ	หมายเหตุ
1. ปากกา	✓						
2. ปากกาเคมี	✓						
3. น้ำหมักจุลินทรีย์					✓		
4. กระดาษชำระ	✓						
5. กระดาษคอมพิวเตอร์	✓						
6. กระดาษสีทำปก	✓						
7. อ่างล้างหน้า	✓						
8. ชักโครก	✓						
9. กล่องใส่เอกสาร	✓						
10. เครื่องถ่ายเอกสาร	✓						
11. เครื่องพิมพ์ (Printer)	✓						
12. ซองบรรจุภัณฑ์	✓						
13. ตลับหมึก	✓						
14. ผลิตภัณฑ์ลบคำผิด	✓						

รายการ	ฉลากเขียว	ประหยัดไฟเบอร์ 5	Energy Saving	ฉลากลดคาร์บอน	ผลิตใช้เอง	มาตรฐานอื่นๆ	หมายเหตุ
15. แฟ้มเอกสาร	✓						
16. สีทาอาคาร	✓						
17. หลอดฟลูออเรสเซนต์	✓						
18. พัดลม		✓					
19. ตู้เย็น	✓	✓					
20. เครื่องปรับอากาศ		✓					
21. โทรทัศน์		✓					
22. เครื่องเล่นดีวีดี			✓			✓	
23. คอมพิวเตอร์			✓				
24.							
25.							
26.							

.....
ลายเซ็นผู้มีอำนาจ

ข้อสังเกต : ตารางที่เป็นตัวอย่างข้างต้น ยังไม่ได้บรรจุรายการสินค้าอาหารบางประเภทที่ได้รับการรับรองด้วยฉลากลดคาร์บอน หากมีการเลือกใช้สินค้าดังกล่าว สามารถนำเสนอเพิ่มเติมในตารางได้

4.2 มีการคัดเลือกและซื้อผลิตภัณฑ์หรือวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของหัวข้อนี้ ต้องการส่งเสริมให้โรงแรมเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนชุมชน/ร้านค้าในพื้นที่ รวมทั้ง เพื่อสนับสนุนให้มีการลดการขนส่ง/เดินทางด้วยระยะทางไกล เป็นการประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิงและลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

ควรสรุปรายการผลิตภัณฑ์ที่จัดซื้อเป็นหลักในโรงแรม เช่น ข้าวสาร ผัก ผลไม้ อาหารแห้ง อาหารทะเล เป็นต้น จัดทำเป็นตารางรายการระบุแหล่งที่ซื้อและระยะทาง เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีการจัดซื้อในท้องถิ่น ดังตัวอย่างแสดงต่อไปนี้ ทั้งนี้ รายการที่ระบุในตารางข้างล่างเป็นเพียงตัวอย่างแนะนำ และไม่จำเป็นต้องใส่ทุกรายการที่มีการจัดซื้อของโรงแรม ให้เลือกเฉพาะรายการที่จัดซื้อเป็นหลักและเป็นประจำ

ตัวอย่าง ตารางการระบุแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์หรือวัสดุที่โรงแรมจัดซื้อในแต่ละปี

รายการ	ระบุแหล่งที่ซื้อภายในจังหวัด (ระยะทาง)	ระบุแหล่งที่ซื้อจากจังหวัดอื่น (ระยะทาง)
1. ข้าว		
2. ผัก		
3. ผลไม้		
4. อาหารทะเล		
5.		

.....
ลายเซ็นผู้มีอำนาจ

4.3 มีการรายงานข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมต่อผู้บริหารของโรงแรม

ตัวอย่างตารางในประเด็นที่ 4.1 และ 4.2 มีระบุ “ลายเซ็นผู้มีอำนาจ” เพื่อช่วยแสดงในประเด็นที่ 4.3 นี้ว่า ผู้บริหาร/ผู้มีอำนาจรับทราบข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ อาจจัดทำคู่มือการจัดซื้อจัดจ้างที่มีการระบุเงื่อนไขให้เลือกสรร/จัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และผู้บริหารรับทราบและอนุมัติหลักการดังกล่าว

ประเด็นที่ 5 การจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน

5.1 การจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ

- 1) มีกิจกรรมลดการใช้น้ำสำหรับผู้ให้บริการและพนักงานในสถานประกอบการ
- 2) มีการใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำ หรือระบบตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำในบริเวณต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสถานประกอบการ
- 3) มีกิจกรรมการนำน้ำที่ผ่านการใช้แล้ว หรือน้ำที่ผ่านการบำบัดฟื้นฟูคุณภาพแล้วมาใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมและปลอดภัย เพื่อลดการใช้น้ำ

ควรนำเสนอเป็นรูปภาพ พร้อมคำอธิบาย

- 4) มีการจัดเก็บข้อมูล การจัดทำสถิติการใช้น้ำที่เป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการติดตามการใช้น้ำหรือการอนุรักษ์น้ำ

ควรนำเสนอเป็นตารางแสดงข้อมูลย้อนหลังอย่างน้อย 3 - 5 ปี (ถ้ามี) พร้อมแสดงแนวโน้มการใช้น้ำด้วยกราฟเส้น หรือกราฟแท่ง

ตัวอย่าง ตารางแสดงปริมาณน้ำใช้ของโรงแรมแต่ละปี

เดือน-ปี	ปริมาณน้ำที่ใช้ (ลบม.)*	จำนวนแขกที่เข้าพัก (guest night)	อัตราการใช้น้ำต่อผู้เข้าพัก (ลบ.ม./ผู้เข้าพัก (guest night))**
ม.ค. 55	2,300	7,500	0.307
ก.พ. 55	3,100	8,700	0.356
มี.ค. 55	2,980	8,600	0.347
เม.ย. 55			
รวม/เฉลี่ย			

หมายเหตุ * ถ้าไม่มีมาตรวัดโดยตรง ให้พิจารณาจากใบเสร็จค่าน้ำ หรือขอข้อมูลจากหน่วยงานที่ให้บริการน้ำใช้

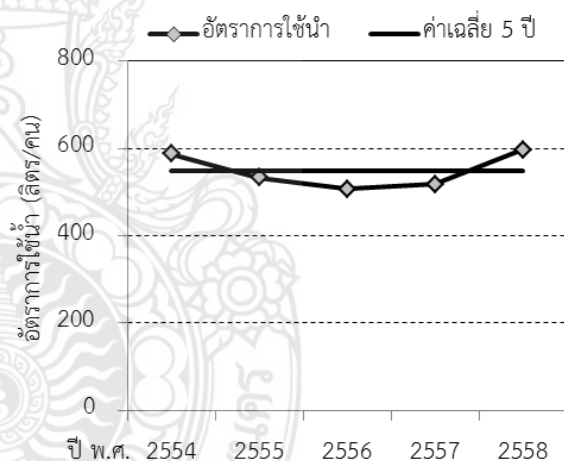
** ปริมาณน้ำที่ใช้*** หารด้วยจำนวนแขกที่เข้าพัก

*** กรณีที่โรงแรมมีการใช้น้ำบาดาล หรือบ่อน้ำตื้น ให้แยกปริมาณน้ำใช้ออกเป็นตามประเภทแหล่งที่มาด้วย

ตัวอย่าง ตารางสรุปค่าเฉลี่ยอัตราการใช้น้ำรายปี

ปี พ.ศ.	อัตราการใช้น้ำ (ลิตร/ผู้เข้าพัก (guest night))
2555	588
2556	532
2557	507
2558	518
2559	597
เฉลี่ย	548

ตัวอย่าง กราฟอัตราการใช้น้ำรายปี และค่าเฉลี่ย

5.2 การจัดการน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ

- 1) มีการจัดการเศษอาหาร น้ำมันและไขมันในห้องอาหารอย่างมีประสิทธิภาพ

ควรนำเสนอเป็นรูปภาพพร้อมคำอธิบาย เช่น มีภาพตะแกรงดักเศษอาหาร อธิบายวิธีการเก็บกวาดและรวบรวมเศษอาหารตั้งแต่แหล่งกำเนิด วิธีการดูแลรวบรวมเศษอาหารไปกำจัดต่อ การเก็บรวบรวมน้ำมันเก่า และวิธีนำไปกำจัดพร้อมคำอธิบาย

มีภาพการติดตั้งบ่อดักไขมัน จะเป็นการติดตั้งใต้อ่างล้างภาชนะ หรือบ่อดักไขมันรวมก็ได้ อธิบายวิธีการดูแลบ่อดักไขมัน การดักเก็บกากไขมันเป็นประจำ วิธีการรวบรวมกากไขมันที่ดักไปกำจัด

2) ระบบบำบัดน้ำเสีย หรือวิธีการจัดการน้ำเสียที่เหมาะสม

ควรนำเสนอเป็นรูปภาพพร้อมคำอธิบายรูปแบบระบบบำบัดน้ำเสียที่มีใช้อยู่ หากหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบบำบัดน้ำเสียรวมให้บริการและมีการเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย ให้นำเสนอใบเสร็จค่าบริการดังกล่าว หรือหากมีระบบบำบัดน้ำเสียรวมแต่ยังไม่มีการเรียกเก็บค่าบริการ ให้ดำเนินการขอเอกสารหรือจดหมายรับรองจากหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลที่ระบุว่า น้ำเสียของโรงแรมได้ถูกรวบรวมนำไปบำบัดอย่างเหมาะสม ไม่ได้ระบายทิ้งลงแหล่งน้ำสาธารณะและอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้

ในกรณีที่ต้องการนำเสนอเรื่องการบำรุงดูแลรักษา ติดตามตรวจสอบ ให้นำเอาเอกสารการบำรุงดูแลรักษาของแผนกช่าง (ของจริง) นำเสนอต่อคณะกรรมการฯ ด้วย ซึ่งในหมวดนี้ต้องนำเสนอ การบำรุงดูแลรักษา บ่อดักไขมัน ระบบท่อรวบรวมน้ำเสีย และระบบบำบัดน้ำเสีย

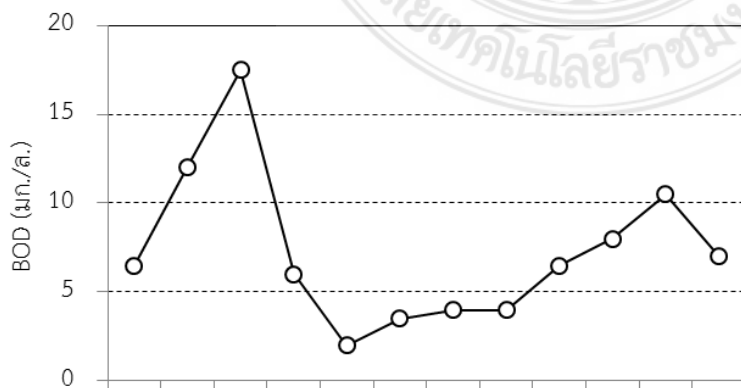
3) มีผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้งที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด

ควรนำเสนอผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งก่อนปล่อยออกสู่นอกโรงแรม อาจรวบรวมผลการตรวจสอบทำเป็นตาราง หรือกราฟเพื่อดูแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ตารางแสดงผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งผ่านระบบบำบัดน้ำเสีย

ปี 2558	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ค่ามาตรฐาน
พารามิเตอร์													ฐาน
pH													5 – 9
FOG													< 20
SS													< 30
Sulfide													< 1
TKN													< 35
BOD	6.50	12	17.5	6.00	2	3.5	4	4	6.5	12	17.5	7	< 20

ตัวอย่าง กราฟแสดงแนวโน้มค่า BOD ในน้ำทิ้งตลอดปี

ปี 2558 ม.ค. ก.พ. มี.ค. เม.ย. พ.ค. มิ.ย. ก.ค. ส.ค. ก.ย. ต.ค. พ.ย. ธ.ค.

4) มีการใช้ประโยชน์จากระบบบำบัดน้ำเสีย เช่น ตะกอน หรือ การผลิตก๊าซชีวภาพ เป็นต้น

เนื่องจากระบบบำบัดน้ำเสียที่โรงแรมส่วนใหญ่เลือกใช้ระบบบำบัดน้ำเสียทางชีวภาพ ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้จากระบบที่มีการควบคุมดูแลและบำบัดน้ำเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ตะกอนเชื้อจุลินทรีย์ส่วนเกินที่เพิ่มขึ้น จำเป็นต้องถูกกำจัดทิ้งไป ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นตะกอนเป็นสารอินทรีย์ สามารถนำไปหมักให้ย่อยสลายได้ หากมีการนำตะกอนไปใช้ประโยชน์ต่อ จะเป็นการช่วยลดปริมาณของเสียที่ทิ้งไปได้

ควรนำเสนอเป็นรูปภาพหรือรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมคำอธิบาย

5.3 การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ

1) มีกิจกรรมตามหลัก 3 R คือ ลดการเกิดขยะ (Reduce) การนำไปใช้ซ้ำ (Reuse) และการคัดแยกเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ (Recycle)

ควรนำเสนอเป็นรูปภาพ หรือรายงานสรุป พร้อมคำอธิบาย ทั้งในส่วนพนักงานและผู้ใช้บริการ หรือนำเสนอสภาพการณ์จริงเมื่อคณะกรรมการฯ เข้าตรวจประเมิน

2) มีระบบการรวบรวมและส่งขยะกำจัดอย่างเหมาะสม

ควรนำเสนอเป็นรูปภาพ หรือรายงานสรุป พร้อมคำอธิบาย ในกรณีติดต่อกับหน่วยงานนอก เช่น ผู้รับกำจัดขยะ (เทศบาล/อบต./เมือง/เอกชน) ควรมีใบเสร็จรับเงินนำเสนอเพื่อยืนยันว่าได้ใช้บริการอย่างถูกต้อง

3) มีการจัดเก็บข้อมูล/สถิติด้านการจัดการขยะ

ควรนำเสนอเป็นตารางแสดงข้อมูลย้อนหลังอย่างน้อย 3 - 5 ปี (ถ้ามี) พร้อมแสดงแนวโน้มการใช้กระดาษกราฟเส้น หรือกราฟแท่ง

ตัวอย่าง ตารางแสดงปริมาณขยะของโรงแรม

เดือน-ปี	ขยะรีไซเคิล (กก.)	ขยะอินทรีย์ (กก.)	ขยะอันตราย (กก.)	ขยะทั่วไป (กก.)	น้ำหนักขยะรวม (กก.)*	จำนวนแขกที่เข้าพัก (guest night)	อัตราการเกิดขยะ (กก./ผู้เข้าพัก) **
ม.ค. 55	1200	3400	10	4550	9160	7,500	1.22
ก.พ. 55	1530	3780	15	3985	9310	8,700	1.07
มี.ค. 55	1140	3930	5	4180	9255	8,600	1.08
เม.ย. 55							
รวม/เฉลี่ย							

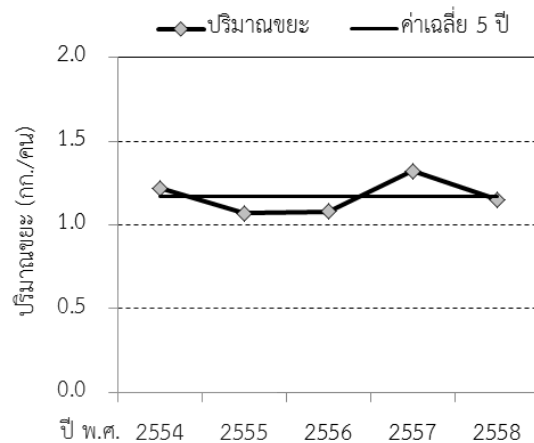
หมายเหตุ * รวมน้ำหนักขยะทุกประเภท

** ปริมาณขยะรวมหารด้วยจำนวนแขกที่เข้าพัก

ตัวอย่าง ตารางสรุปปริมาณขยะรายปี

ปี พ.ศ.	ปริมาณขยะ (กก./ผู้เข้าพัก (guest night))
2555	1.22
2556	1.07
2557	1.08
2558	1.32
เฉลี่ย	1.17

ตัวอย่าง กราฟปริมาณขยะรายปี และค่าเฉลี่ย

5.4 การจัดการพลังงานที่มีประสิทธิภาพ

1) มีกิจกรรมลดการใช้พลังงานในสถานประกอบการ

ควรนำเสนอเป็นรูปภาพพร้อมคำอธิบาย ทั้งในส่วนพนักงานและผู้ให้บริการ หรือนำเสนอสภาพการณ์จริงเมื่อคณะกรรมการฯ เข้าตรวจประเมิน ในกรณีที่ต้องการนำเสนอเรื่องการบำรุงดูแลรักษา ติดตามตรวจสอบ ให้นำเอาเอกสารการบำรุงดูแลรักษาของแผนกช่าง (ของจริง) นำเสนอต่อคณะกรรมการฯ ด้วย ซึ่งในหมวดนี้ต้องนำเสนอ การตรวจสอบระบบไฟฟ้า ระบบปรับอากาศ ระบบตู้เย็น เครื่องซักผ้า เป็นต้น

2) มีการใช้เทคโนโลยีหรืออุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงานในบริเวณต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสถานประกอบการ

ควรนำเสนอเป็นรูปภาพพร้อมคำอธิบาย ในกรณีที่ต้องการนำเสนอเรื่องการบำรุงดูแลรักษา ติดตามตรวจสอบ ให้นำเอาเอกสารการบำรุงดูแลรักษาของแผนกช่าง (ของจริง) นำเสนอต่อคณะกรรมการฯ ด้วย

3) จัดให้มีรถรับส่งสำหรับผู้เข้าพัก/พนักงานจากภายนอกโรงแรมเพื่อลดการใช้พลังงานในการเดินทาง

ควรนำเสนอเป็นข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับการเดินทางของพนักงาน/ผู้ให้บริการ

ตัวอย่าง ตารางแสดงการเดินทางเข้าสู่โรงแรม (ระบุปีที่เก็บข้อมูล)

รายการ	รูปแบบการเดินทาง (คน)						
	รถยนต์ส่วนตัว	รถบัสของบริษัทท่องเที่ยว	รถจักรยานยนต์	รถจักรยาน	รถสาธารณะ	อื่น ๆ	รวม
พนักงาน	40	-	230	15	30	5	
ผู้ให้บริการ	200	2000	-	-	40	-	
รวม	240	2000	230	15	70	5	2560

4) มีการใช้พลังงานทดแทนในการเดินทางเพื่อลดมลภาวะ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายในโรงแรม โดยจัดให้มีรถจักรยานหรือพาหนะที่ใช้พลังงานทดแทน เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ/พนักงาน

ควรนำเสนอเป็นรูปภาพ หรือรายงานสรุป พร้อมคำอธิบาย

5) มีการจัดเก็บข้อมูล สถิติการใช้พลังงาน ค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน หรือการบริหารจัดการ (ตามแผน) ที่เป็นระบบ เพื่อใช้ประโยชน์ในการติดตามการใช้ หรือ ลดใช้พลังงาน

ควรนำเสนอเป็นตารางแสดงข้อมูลย้อนหลังอย่างน้อย 3 - 5 ปี (ถ้ามี) พร้อมแสดงแนวโน้มปริมาณการใช้ไฟฟ้า ด้วยกราฟเส้น หรือกราฟแท่ง

ตัวอย่าง ตารางแสดงปริมาณการใช้ไฟฟ้าของโรงแรม

เดือน-ปี	ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ (หน่วยไฟฟ้า)*	จำนวนแขกที่เข้าพัก (guest night)	อัตราส่วนการใช้ไฟฟ้าต่อผู้เข้าพัก (หน่วยไฟฟ้า/ผู้เข้าพัก(guest night))**
ม.ค. 55	254,000	7,500	33.9
ก.พ. 55	406,000	8,700	46.6
มี.ค. 55	393,000	8,600	45.7
เม.ย. 55			
รวม/เฉลี่ย			

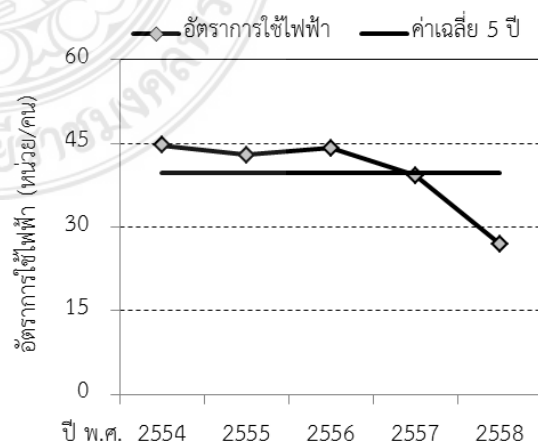
หมายเหตุ * ให้พิจารณาจากใบเสร็จค่าไฟฟ้า หรือขอข้อมูลจากหน่วยงานที่ให้บริการไฟฟ้าในพื้นที่

** นำเอาปริมาณไฟฟ้าที่ใช้หารด้วยจำนวนแขกที่เข้าพัก

ตัวอย่าง ตารางสรุปค่าเฉลี่ยอัตราการใช้ไฟฟ้ารายปี

ปี พ.ศ.	อัตราการใช้ไฟฟ้า (หน่วย/ผู้เข้าพัก (guest night))
2555	44.7
2556	42.9
2557	44.1
2558	39.3
2559	27.0
เฉลี่ย	39.6

ตัวอย่าง กราฟอัตราการใช้ไฟฟ้ารายปี และค่าเฉลี่ย

5.5 การจัดการอากาศและเสียง

1) การจัดการพื้นที่เพื่อป้องกันเสียงรบกวนจากสถานประกอบการสู่ภายนอก

โรงแรมมีการใช้เสียงที่อาจรบกวนชุมชนภายนอกได้ เช่น การจัดเลี้ยงที่มีการใช้เครื่องเสียงต่างๆ ให้นำเสนอแนวทางหรือมาตรการในการป้องกันปัญหาดังกล่าว หรือเมื่อมีการปรับปรุงก่อสร้าง มีมาตรการป้องกันปัญหาเรื่องเสียงรบกวนอย่างไร รวมทั้ง มาตรการบำรุงดูแลรักษาอุปกรณ์เพื่อลดเสียงดังที่เกิดจากการทำงานของอุปกรณ์

ควรนำเสนอเป็นรูปภาพพร้อมคำอธิบาย ในกรณีที่ต้องการนำเสนอเรื่องการบำรุงดูแลรักษา ติดตามตรวจสอบ ให้นำเอาเอกสารการบำรุงดูแลรักษาของแผนกช่าง (ของจริง) นำเสนอต่อคณะกรรมการฯ ด้วย หากมีการตรวจวัดระดับเสียงเป็นประจำ ควรนำเสนอผลการตรวจวัดระดับเสียงต่อคณะกรรมการฯ

2) การป้องกันกลิ่น คิว้นและฝุ่นละออง

ในประเด็นนี้ มีเป้าหมายลดการใช้สารฆ่าแมลงหรือผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดที่มีสารเคมีอันตรายเป็นส่วนประกอบ ลดการใช้สารเคมีในการปรับกลิ่น เน้นการใช้สารที่สามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพ หรือเป็นสารที่ผลิตจากวัตถุดิบธรรมชาติ รวมทั้งมาตรการป้องกันฝุ่นจากกิจกรรมการก่อสร้างหรือซ่อมแซมของโรงแรม รวมถึงให้ดับเครื่องยนต์เมื่อจอดรถ และไม่มีการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีสารประกอบ CFC

ในกรณีคุณสมบัติของสารฆ่าแมลงหรือสารทำความสะอาด ให้นำเสนอด้วยใบรับรองจากบริษัทผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย หรือนำเสนอรายละเอียดสารเคมีจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ พร้อมภาพถ่ายผลิตภัณฑ์พร้อมฉลาก ส่วนประเด็นอื่นๆ ควรนำเสนอเป็นรูปภาพประกอบ พร้อมคำอธิบาย หรือนำเสนอต่อหน้าคณะกรรมการฯ

5.6 อาชีวอนามัยและความปลอดภัย

โรงแรมควรมีอุปกรณ์ดับเพลิง ระบบดับเพลิง ระบบเตือนภัยที่ได้มาตรฐาน มีแผนฉุกเฉิน อพยพหนีไฟ มีการซ้อมและอบรมการป้องกันอัคคีภัยที่เหมาะสม มีระบบรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ

ควรนำเสนอเป็นรูปภาพพร้อมคำอธิบาย ในกรณีที่ต้องการนำเสนอเรื่องการบำรุงดูแลรักษา ติดตามตรวจสอบ ให้นำเอาเอกสารการบำรุงดูแลรักษาของแผนกช่าง (ของจริง) นำเสนอต่อคณะกรรมการฯ ด้วย

5.7 การจัดการพื้นที่สีเขียวและภูมิทัศน์

1) มีพื้นที่ว่าง หรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในสถานประกอบการ

พื้นที่ว่างหรือพื้นที่ที่ไม่มีอาคารปกคลุม ได้แก่ ลานจอดรถ สระว่ายน้ำ แนวถนน ดาดฟ้า ฯลฯ ให้คำนวณขนาดพื้นที่ว่างทั้งหมดเทียบเป็นร้อยละของเนื้อที่ทั้งหมดของโรงแรม (ไม่ใช่พื้นที่ใช้สอย)

พื้นที่ปลูกต้นไม้ หรือพื้นที่สีเขียว อนุโลมให้รวมพื้นที่เพาะกล้าต้นไม้ สวนแนวตั้ง หรือพื้นที่ที่จัดเป็นสวน ประดับในอาคารด้วยได้

ควรนำเสนอเป็นแผนผังของที่ตั้งโรงแรม และกำหนดส่วนพื้นที่ว่าง /ไม่มีอาคารปกคลุม ระบุขนาดพื้นที่ว่างให้ได้ แล้วนำมาคำนวณเป็นร้อยละของเนื้อที่โรงแรม และทำเช่นเดียวกันกับพื้นที่สีเขียว ในกรณีที่เป็นพื้นที่สีเขียวที่ ปลูกบนชั้นดาดฟ้า หรือชั้นอื่น ๆ สามารถนำมาคำนวณรวมกันได้ แต่ต้องมีภาพถ่ายยืนยัน

2) มีการปลูกต้นไม้ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น และมีการใช้ประโยชน์ในการตกแต่งพื้นที่โรงแรม หรือมีการ ขยายกล้าไม้เพื่อเพาะปลูกในโรงแรม

มีการส่งเสริมการเพาะกล้า และการปลูกต้นไม้ที่หาได้ง่ายท้องถิ่น และมีการใช้เป็นองค์ประกอบหลักใน การตกแต่งพื้นที่โรงแรม หรือมีการขยายกล้าไม้เพื่อเพาะปลูกในโรงแรม หรือแจกเพื่อการรักษาพันธุ์ไม้

ควรนำเสนอเป็นรูปภาพพร้อมคำอธิบาย

ประเด็นที่ ๖ การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นและชุมชน

6.1 มีพนักงานที่เป็นคนที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดที่สถานประกอบการตั้งอยู่ หรือส่งเสริมให้พนักงานมีการย้าย ทะเบียนบ้านเข้าในพื้นที่จังหวัดที่สถานประกอบการตั้งอยู่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

ให้จัดทำสรุปจำนวนพนักงาน พร้อมระบุจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนา (ตามทะเบียนบ้านหรือบัตรประชาชน ไม่ใช่ที่พัก อาศัยปัจจุบัน) ดังตัวอย่างตารางต่อไปนี้

ข้อสังเกต : ไม่จำเป็นต้องมีข้อมูลโดยละเอียดทุกจังหวัด เป้าหมายคือ พนักงานส่วนใหญ่ของโรงแรม มีภูมิลำเนา อยู่ในจังหวัดที่สถานประกอบการตั้งอยู่

ตัวอย่าง ตารางสรุปจำนวนพนักงานตามภูมิลำเนา

จังหวัดภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้านของพนักงาน	จำนวนพนักงาน	ร้อยละของพนักงานทั้งหมด
กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล		
จังหวัด....		
จังหวัด....		
รวม		

6.2 มีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมของท้องถิ่นและชุมชนด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม หรืออนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ

1) กิจกรรมด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น การทำความสะอาด Big cleaning การเก็บขยะชายหาด การขุดลอกคูคลองเพื่อรักษาคุณภาพน้ำแหล่งน้ำ เป็นต้น

ให้นำเสนอคล้ายกับประเด็นของการจัดกิจกรรมรณรงค์ในประเด็นที่ 3 พร้อมภาพถ่ายที่ระบุรายละเอียดการดำเนินกิจกรรม และจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วม

2) กิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การปลูกต้นไม้ การปลูกป่า การดูแลรักษาป่า ไม้/ทรัพยากรชายฝั่ง เป็นต้น

ให้นำเสนอคล้ายกับประเด็นของการจัดกิจกรรมรณรงค์ในประเด็นที่ 3 พร้อมภาพถ่ายที่ระบุรายละเอียดการดำเนินกิจกรรม และจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วม

6.3 มีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมของท้องถิ่นและชุมชนด้านการ ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประเพณีหรือ ศิลปวัฒนธรรม หรือเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

1) ด้านประวัติศาสตร์ เช่น การอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ตำนานท้องถิ่น เป็นต้น

ให้นำเสนอคล้ายกับประเด็นของการจัดกิจกรรมรณรงค์ในประเด็นที่ 3 พร้อมภาพถ่ายที่ระบุรายละเอียดการดำเนินกิจกรรม และจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วม

2) เอกลักษณ์ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม เช่น รณรงค์แต่งการชุดไทยหรือผ้าไทยตามวาระเทศกาลสำคัญต่างๆ การจัดชั้นเรียนสอนทำอาหารไทยให้กับลูกค้า หรือจัดเมนูอาหารไทยตามฤดูกาล การรวบรวมคำพื้นบ้านหรือภาษาท้องถิ่นจัดทำเป็นหนังสือเพื่อเผยแพร่ เป็นต้น

ให้นำเสนอคล้ายกับประเด็นของการจัดกิจกรรมรณรงค์ในประเด็นที่ 3 พร้อมภาพถ่ายที่ระบุรายละเอียดการดำเนินกิจกรรมและจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วม หรือนำเสนอวัตถุประสงค์หลักฐาน หรือนำคณะกรรมการฯ เยี่ยมชมการดำเนินการจริง

6.4 มีการใช้ผลิตภัณฑ์ภายในโรงแรม/ของที่ระลึกที่เป็นของพื้นเมืองหรือหาได้ในท้องถิ่น แต่ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์จากป่าหรือทะเล

โรงแรมมีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์หาได้ในท้องถิ่น หรือใช้บริการช่างฝีมือที่มีในท้องถิ่น ไม่มีการใช้ผลิตภัณฑ์จากป่าหรือทะเลเพื่อมาตกแต่งสถานที่ หรือทำอาหาร หรือยกเลิกเมนูหุฉลาม เป็นต้น

ควรรนำเสนอเป็นรูปภาพพร้อมคำอธิบาย หรือนำเสนอวัตถุประสงค์หลักฐาน หรือนำคณะกรรมการฯ เยี่ยมชมการดำเนินการจริง

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวทิพย์กนก เวียงคำ
(ภาษาอังกฤษ) Miss Tipkanok Wiangkum
- เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 1-5799-██████████
- ตำแหน่งปัจจุบัน
ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์
- หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก พร้อมหมาย เลขโทรศัพท์ โทรสาร และ e-mail
สาขาวิชา การโรงแรม
คณะ ศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
86 ถนนพิชญ์โลก แขวงจตุรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 02-2829002
E-mail: Tipkanok.w@rmutp.ac.th
- ประวัติการศึกษา

ปริญญาโท	- บธ.ม. (การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว) วิทยาลัยนานาชาติ	มหาวิทยาลัยศิลปากร	2557
ปริญญาตรี	- ศศ.บ. (การท่องเที่ยวและการโรงแรม)	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	2554